

ՄԱՏԵՆԱՇՄՐ Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՀՐԱՇԱԳՈՐԾ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԱՆԴ ՀՐԱՆԱՆ

1936

ՏՊԱՐԱՆ «ԼՈՅՍ»

ԲԼՈՂՏԻՎ

361
Z-94

361

2-94

ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՀՐԱՇԱԳՈՐԾ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԱՆԳ ՀՐԱՀԱՆ

1936

ՏՊԱՐԱՆ „ԼՈՅՍ“

ԲԼՈՎՏԻՎ,

11 4 JUN 2013

43.059

1 MAR 2010

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿՐԹԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՄԻՆԻՍՏԵՐԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿՐԹԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՄԻՆԻՍՏԵՐԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿՐԹԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՄԻՆԻՍՏԵՐԱՆ

63495-67

ՊՅՈՂՈՍ ԿՈՒՊՆՐ ՓԱՀԱ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ - ՆԱԽԱԳԱՀ

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆԻ ՏԵՂ

Վաղուց զգալի էր այսպիսի հրատարակութեան մը անհրաժեշտութիւնը, ծանօթացնելու համար Հ. Բ. Ը. Միութիւնը իր եութեան մէջ հայ ժողովուրդի բոլոր խաւերուն, բայց մանաւանդ նորահաս սերունդին, որ այսօր օտար հորիզոններու տակ ուժանալու եւ ազգային դիմագիծը կորսնցնելու վտանգին դէմ յանդիման կը գտնուի:

ձակատագրական այդ վտանգին դէմ բուժք կանգնելու գերազանց կոչումը մարմնացնող Հ. Բ. Ը. Միութիւնը, իր բարոյական եւ նիւթական առաւելութիւններով, լաւագոյն արդիւնքները կարող է ձեռք բերել այդ ուղղութեամբ:

Արդարեւ, երեսուն տարի յարատեւող եւ աւելի քան ամրապնդուող եւ բազմահազար անդամներ հաշուող Միութիւն մը, որուն միակ եւ գլխաւոր նպատակն է՝ ՕԺԱՆԴԱԿԵԼ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ՆԻ ՀԱՅ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՄՏԱԻՈՐ, ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ՆԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՅՄԱՆ, իրաւունք ունի աւելի լայնօրէն նանչցուելու եւ գնահատուելու բովանդակ հայ ժողովուրդին կողմէ:

Հ. Բ. Ը. Միութեան նոր որդեգրած կրթական ծրագիրը, այսինքն նոր սերունդի բարոյական եւ ֆիզիքական դաստիարակութեան ազգապահպան ձեռնարկը, աւելի քան երբեք կը պարտադրէ մեր երիտասարդութեան նանչնալ եւ գնահատել Միութիւնը ու վաղը իր կարգին զօրավիգ հանդիսանալ անոր:

„Միութիւնը զօրութիւն է“ գեղեցիկ նշանաբանով համազգային եղբայրութիւնը նուիրագործող Հ. Բ. Ը. Միութիւնը նախախնամական բարիքներ սփռած է ցարդ իր շուրջը, քե՛ Հայաստանի եւ քե՛ Սփիւռքի մէջ: Այդ բարիքները միշտ պիտի սփռուին եւ աւելի շատ՝ երէ ամէն հայ

զգայ իր պարտականութիւնը եւ ուժ տայ անոր, բարոյական եւ նիւթական իր օժանդակութիւնը տրամադրելով, ըլլա՛յ իսկ համեստ:

Այս հրատարակութեան ձեռնարկած ենք մասնաւորապէս Հ. Բ. Ը. Միութիւնը՝ նոր սերունդին ծանօթացնելու եւ սիրցնելու նպատակաւ, այս առթիւ լայնօրէն օգտագործելով եւ ըստ կարելոյն ամփոփելով այդ Միութեան բազմազան հրատարակութիւնները եւ անոր վարիչ—Պատուիրակին շահեկան ծանօթագրութիւնները:

Այս գրքիկը նորահաս սերունդին համար դասագիրք մը ըլլալու սահմանուած է, բայց անկէ ուելի ամէն հայու մատչելի աւանդագիրք մըն է, որ ապագայում է որպէս Հ. Բ. Ը. Միութեան „Մատենաշար“ ին առաջին հրատարակութիւնը:

Ձերմայես փափաքելի է որ հայ վարժարաններու երէց աշակերտներուն ձեռք տրուի ան, եւ ուսուցիչներն ալ բարի ըլլան իրենց կողմէ բացատրելու անոր պարունակութիւնը քանի մը բացառիկ դասախօսութեամբ, շեշտելով այդ մեծ Միութեան կատարած ազգայնապանման վսեմ գործը՝ Հայրենիքին եւ գաղութներու մէջ:

Ազգասիրական այդ առաջադրութեամբ Բարեգործականի բրած եւ դեռ ընելիք անհումար զոհողութեանց փոխարէն, նոր սերունդը, երախտագիտական ջերմ զգացումով համակուած, պարտաւոր է ինքն ալ նուիրուիլ եւ գործակցել՝ ի խնդիր անոր բարգաւաճման:

Ամէն համերաշխասեր հայ անոր հովանիին ներքեւ միայն պիտի գտնէ խաղաղ եւ սրտագին համագործակցութեան մը հոգեպարար վայելքը, առանց վէճի եւ պայքարի, միայն եւ միայն հայութեան բարիքը հետապնդելով, գործնականապէս, իրատես ոգիով:

Հ. Հ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ Մ Ի Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԸ ԻՆՉՊԵՍ ՀԻՄՆՈՒԵՑԱԻ
(ՊԱՏՄԱԿԱՆ)

Դեռառի բարեկամներս, գիտեմ որ թաղուած դանձի մը պատմութիւնը կամ քաջի մը յաղթական կռիւը աւելի ուժգին կը խօսի ձեր մասադ օրտին, քան թէ իրական դէպք մը որ չի փայփայեր երեւակայութիւնը:

Ձեզի պիտի պատմեմ շատ գեղեցիկ դրուագ մը, որ մեր ազգին ամէնէն փառաւոր երեւոյթներէն մին կը կազմէ, սխրալի պատմութիւն մը որուն դերակատարները այլապէս քաջարի հայեր են, անձնուէր և բարեգործ հայեր, որոնցմէ շատերուն անունները լսած էք առասպելի մը պէս և որոնցմէ ոմանք անմահացած են արդէն:

Ուշադրութեամբ մտիկ ըրէք, որովհետեւ վաղը կարգը ձեզի պիտի գայ, դուք ալ պիտի կոչուիք ձեր ազգա՝ ուէր դերը կատարելու այն հոյակապ գործին մէջ որուն նկատմամբ ձեզի կը խօսիմ որպէս համեստ դաստիարակ մը:

Մինչեւ հիմա ձեր լսած ու կարդացած պատմութիւններուն այլապէս գեղեցիկ ու սրտադրաւն է տարեգրութիւնը Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան, որովհետեւ ամէնէն օգտակար և փրկարար հիմնարկութիւնն է հայ ժողովուրդին և հայ հայրենիքին համար: Ձեզի պէս փոքր, բայց մանաւանդ չքաւոր

աղաքներ և հազարաւոր որբեր այդ հսկայ կազմակերպութեան բարիքները վայելած են ու տակաւին կը վայելին, որպէս զի վաղուան Պրիտակից և պարտաճանաչ հայ քաղաքացիներն ըլլան:

Գիտցէ՛ք որ Ապրիլ 15ը ազգային մեծ դէպքի մը տարեդարձն է, որովհետեւ այդ օրն էր, 1906 ին, որ Գահիթէի մէջ հիմը դրուեցաւ Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան, և խորհրդաւոր զուգադիպութեամբ մը այդ օրը Զատիկ էր: Այդ թուականին ձենէ շատերուն ծնողքները իրենց ծննդավայրերուն մէջ կ'ապրէին: Բայց հայ ժողովուրդը իր բնագաւառին մէջ ենթարկուած էր այլազան դժբախտութեանց՝ հալածանքներու և կոտորածներու հետեւանքով:

Պողոս Նուպար փաշա, աղնուական և վեհօգի Հայը, որուն անունը ծանօթ է հայ հարուստին ապարանքէն մինչև աղքատին յետին խրճիթը, կը մտածէր դարման մը գտնել իր տառապած ազգին նիւթական և բարոյական կարօտութեանց:

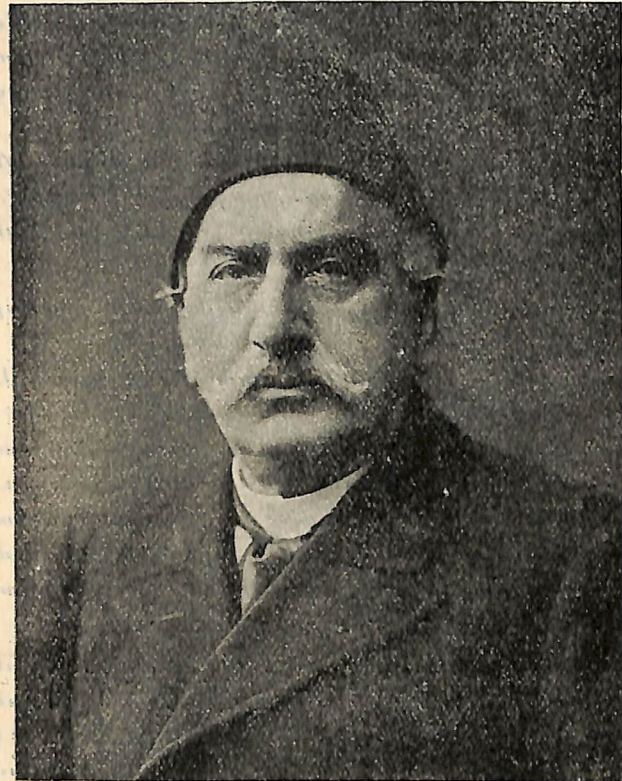
Հակառակ իր ձօխ և փառաւոր կեանքին, անոր սիրտը կը բաբախէր իր քամրախա արեւակիցներուն համար: Ի՞նչ կ'արժէ անհատին երջանկութիւնը՝ երբ իր շրջապատը համակուած է թշուառութեամբ, մանաւանդ երբ մարդ քիչ մը խիղճ և զգացում կը կրէ իր մէջ:

Ու մեծ Հայուն, Եգիպտոսի վարչապետ Նուպար փաշայի արժանաւոր յաջորդը Պողոս Նուպար, 1906 Ապրիլ 15ի Զատիկի օրը Գահիթէի իր ապարանքն հրաւիրեց ազգասէր ծանօթ հայեր՝ Եագուպ Արթին փաշա, Տօքթ. Ն. Տաղաւարեան, Գրիգոր Եղիայեան, Կարապետ պէյ Շէրիաճեան, ինչպէս նաեւ Երսւանդ Աղաթօն պէյ և Մըկըրաիչ Անդրանիկեան՝ որոնց հետ արդէն պատրաստած էր ծրագիր մը «Հայկական Ընդհանուր Բարեգործական Միութիւնը» կազմելու համար:

Պողոս Նուպար փաշա այդ ծրագիրը մշակած էր՝ առաւելապէս ներշնչուելով հրէից «Ալիանս Իզլալէի»-էն: Խանդավառ ուղերձ մը ըրաւ իր բարեկամներուն,

Թրթոացուց անոնց զգացումները, բացատրելով կազմուելիք Միութեան գլխաւոր նպատակը՝

ՍՍՏԱՐԵԼ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ, ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԻ ԲԱՐԵԼԱԻՄԱՆ:

ԵՍԳՈՒՊ ԱՐԹԻՆ ՓԱՇԱ

ՀԻՄՆԱԳԻՐ ՓՈԽ - ՆԱԽԱԳԱՀ

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Այսինքն, օգնութիւն և պաշտպանութիւն ընծայել ամէն հայու, առանց դաւանանքի խտրութեան, հայ գիւղացիին նպաստել, անար հայթայթելով սերմնացու, կենդանի, երկրագործական գործիք և մշակելի հող: Ամէն տեսակ աղէտ, արկածեալ վայրերու բնակչութեան անմիջապէս օգնութեան հասնիլ: Հիմնել վարժարաններ, մասենադարաններ, արհեստանոցներ, դարմանատուններ և յորանոցներ: Երկրին պայմաններուն համապատասխան եղանակով աշխատութեան միջոցներ ստեղծել ժողովուրդին և ընդհանրապէս սատարել անոր առողջապահական պայմաններու բարելաւմին:

Ժողովականները միաձայն հաւանութեամբ ընդունեցին անոր առաջարկը և ստորագրեցին առաջին ատենագրութիւնը, կազմակերպուած հոշակելով Լճկերութիւնը:

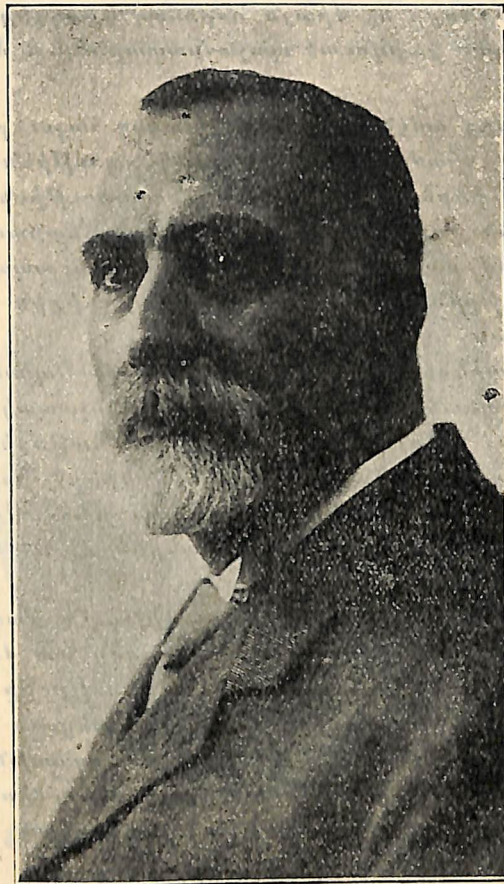
Անդրանիկ Կեդր. Վարչական Ժողովի գիւտնը անմիջապէս կազմուեցաւ հետեւեալ կերպով. —

Պողոս Նուպար փաշա՝ ատենապետ, Եղգույ Արթին փաշա և Ե. Աղաթոն պէյ՝ փոխ-ատենապետ, Մ. Անդրանիկեան՝ գանձապետ, Տօքթ. Տաղաւարեան՝ ատենադպիր, որուն երկու տարի վերջ յաջորդեց իրաւագէտ բանաստեղծ Վահան Մալէզեան՝ ստանձնելով ընդհանուր քարտուղարի պաշտօնը եւս՝ պաշտօններ զոր մինչև այսօր բոլորանաւէր կը վարէ Վարիչ-Պատուիրակի և ընդհ. Տնօրէնի հանգամանքով:

Թէև Եգիպտոսի մէջ նման հանրօգուտ ընկերակցութեանց մասին մասնաւոր օրէնք մը դոյութիւն չունէր, բայց օրուան Վարչապետը Մալսթաֆա Ֆէհմի փաշա մասնաւոր պաշտօնագրով մը բացառապէս շնորհաւորեց հայ փաշաները «որ հայաց նիւթական և բարոյական վիճակին բարելաւմանը համար հոգածու կը գտնուին» և անոնց հաղորդեց որ «կառավարութիւնը կ'ընդունի այդ գործին օգտակարութիւնը և յաջողութիւն կը մտղթէ»:

Այսքան վեհ և օգտաշատ նպատակով կազմուած

Միութիւն մը բնականաբար մեծ համակրանքով սղջունուեցաւ ազգին բոլոր շրջանակներէն՝ մինչև ժողովուրդ:

ԵՐՈՒՄՆԻ ՊԷՅ ԱՂԱԹՕՆ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ՓՈԽ-ՆԱԽԳԱՀ

Հ. Բ. Ը. ՄԵՐՈՒԹԵԱՆ

դի համեստ խաւերը, և համակրալիք ուշադրութիւնը գրաւեց շաղգային և ֆեկեղեցական իշխանութեանց, վաստն զիջառաջին անգամն էր որ կը տեսնուէր կազմուելը այսպիսի մեծ Միութեան մը՝ որուն հիմնադիրները և ղեկավարները ոչ միայն հարուստ և ազդեցիկ անձեր էին, այլ նաեւ յարգուած պաշտօնատարներ և մտաւորականներ:

Վաղուց ամէն խորհող և զգացող հայու բաղձանքն էր տեսնել «համազգային կազմակերպութիւն» մը ձեռքնհաս և փորձառու բարձր անձնաւորութիւններէ ղեկավարուած, որուն նպատակն ըլլայ հնարաւոր ամէն միջոցներով քարելաւել ազգին վիճակը և ապահովել աւսոր դոյութիւնը իր պատմական հայրենիքին մէջ, իր պապենական հողին վրայ:

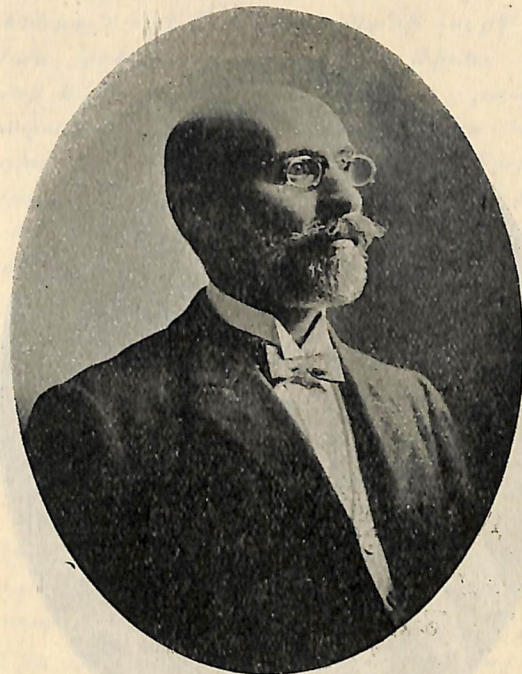
Կաթողիկոսներ, Պատրիարքներ և Եպիսկոպոսներ ու Վարդապետներ, ինչպէս երջանկայիշատակ Հայրիկ, Իզմիրլեան, Գէորգ Ե., Բաբգէն Ա., Կաթողիկոսները, Պատրիարք Եղիշէ Արք. Դուբեան, Գերբըջ. Պօղոս Պետրոս ԺԳ. Թէրզեան, Կիլիկիոյ Կաթ. Վեհ. Սահակ Բ., ևն, խոր համակրանքով գնահատեցին Հ. Բ. Լ. Միութեան կազմն ու գործը:

Միութեան կազմութենէն անմիջապէս յետոյ, Կեդր. Վարչութիւնը ընդհանուր կոչ մը ուղղեց հայ ժողովուրդին, պարզելով իր ծրագիրն ու ուղղութիւնը որ ժամանակի ոգիին համապատասխան զանուեցաւ, այսինքն ամէն ոք հասկցաւ թէ Միութիւնը «ազգատախնամ մարմին» մը չէր, այլ ազգայինական հոյակապ ձեռնարկ մը՝ որ պիտի ստատրէր հայ ժողովուրդի խաղաղ զարգացման և ինքնագորացման:

Տարիներ վերջ, Հ. Բ. Լ. Միութեան հիմնադիր Պօղոս Նուպար փաշայի, որ առաջին օրէն ցկեանս նախադահ հռչակուած էր, ինչպէս նաեւ Կեդր. վարչ. ժողովի կարեւոր անդամներէն ոմանց Բարիկ հաստատուած ըլլալուն հետեւանքով և ուրիշ կարգ մը գործնական պատճառներով, Միութեան կեդրոնատեղին Գահի-

րէն Բարիկ փոխադրուեցաւ 1922 ին, բայց մինչև 1926 վարչական մեքենան մնաց Գահիրէի Գործադիր Ժողովի ձեռքին մէջ:

Յետոյ պէտք տեսնուեցաւ Միութեան իրաւական դիրքը աւելի հաստատուն հիմերու վրայ դնել և 1924ին

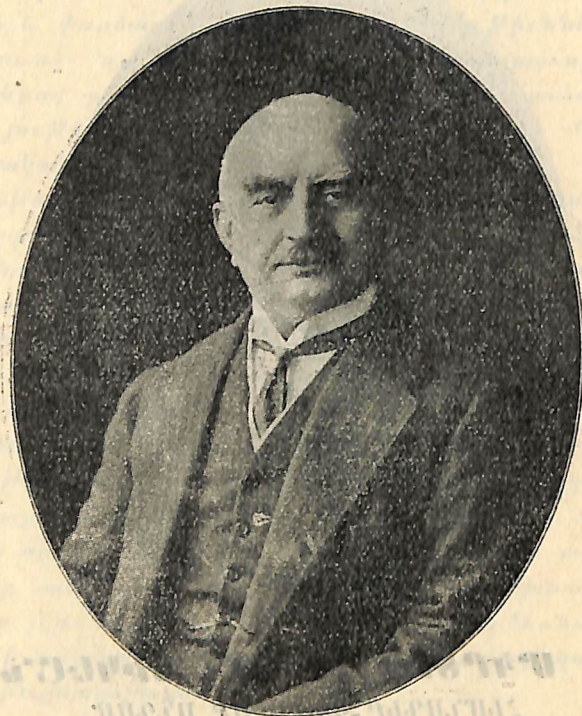
Տ. ՄԿՐՏԻՉ ԱՆԴՐԱՆԻԿԵԱՆ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ - ԲԱՐԵՐԱՐ ԱՆԴԱՄ

Հ. Բ. Լ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

վերածուեցաւ Զուլիգերական Ընկերակցութեան մը, աւանց սակայն դրութեան մէջ զգալի փոփոխութիւն մը մտցուելու: Զեռք բերուած իրաւական անձնաւորութեան շնորհիւ Միութիւնը այլեւս օրինապէս կրնար ստանալ

ամէն տեսակ կտակներ և կալուածներ: Անիկա արդէն առաջին օրէն իվեր հաւատարմօրէն կը գործադրէ կտակները և կը յատկացնէ բոլոր հիմնադրամները, այնպէս ինչպէս կտակարարն ու նուիրատուները փափաք յայտնած են, առանց որ և է շեղումի:

Տ. ԳԱԼՈՒՍՏ ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ

ՆԱԽՈՐԴ ՆԱԽԱԳԱՀ

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Այս է պատճառը որ հայ բազմաթիւ հարուստներ անոր կը վստահին կարեւոր դուժարներ, ապահով թէ այդ հիմնադրամները պիտի գործածուին իրենց բաւնապատակին, թէ՛ հայ դպրոցը, հայ չքաւորը և հայ հայրենիքը պիտի օգտուին կանխորոշուած պայմաններով:

Կասկած չկայ թէ այս խղճամիտ գործունէութիւնը և ազգայէն սեղգութիւնն է որ ազգին բոլոր ողջամիտ զանգուածներուն մէջ Բարեգործակաւնի չուրջ ստեղծած է անսահման համակրանք և վստահութիւն: Արդարեւ, Հայաստանի և զաղութներու բարիքն ու յառաջդիմութիւնը փափաքող ամէն խելահաս և իրատես հայ այսօր երախտագիտութեամբ կը խոստովանի թէ՛ Բարեգործականը հաւատարիմ մնացած է իր սխալին և ծրագրին, երեսուն տարի չարունակ բարիք սփռելով աշխարհիս չորս կողմը ցրուած աստանդակաւ հայութեան, նեղուսէն մինչև Արարատ:

Պօղոս Նուպար փաշա, որուն անունը անքակտելի կերպով կապուած է Հ. Բ. Ը. Միութեան անունին հետ, ո՛չ միայն որպէս անոր հիմնադիրն ու բարերարն, այլ նաև որպէս մեր ազգային դատին մեծ ախոյեանը, յառաջացած տարիքին և հիւանդագին վիճակին բերմամբ 1930 ին: հրաժարեցաւ նախագահութեան պաշտօնէն, և իրեն յաջորդեց նախ ուրիշ մեծանուն հայ մը՝ Տ. Գալուստ Կիւլպենկեան և յետոյ իր արժանաւոր զաւակը Զարեհ Նուպար պէյ:

1931 ին Հ. Բ. Ը. Միութեան Արծաթեայ Յարեկանը տօնուեցաւ փառաշուք հանդէսներով, մասնաւորապէս Բարիւ՛ Սօրպօնի մեծ ամփիթատրոնին մէջ, և իր քսանընդամեակը ամէն տեղ առիթ մը եղաւ ժողովրդային խանդավառ ցոյցերու: Այդ առթիւ ձեռնարկուեցաւ նաև Ոսկեմատեանի հրատարակութեան, որուն առաջին հատորը լոյս տեսած է արդէն:

Օրհնեալ ըլլայ անունն ու յիշատակը բարեգործութիւնն ու ազգաշինութիւնը պահծացնող Հ. Բ. Ը. Միութեան հիմնադիրներուն, ղեկավարներուն և բա-

րերարներուն, որոնք արժանի են հայ ազգին միահամուռ երախտագիտութեան, այն սխրալի գործին համար որուն սատարեցին սրտագին հաւատքով և զմայլելի նըւերումով մը:

Տ. ՎԱՀԱՆ ՄԱԼԷ-ՋԵԱՆ
ՎԱՐԻՉ - ՊԵՏՈՒԻՐԱԿ ԵՒ ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆ
Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ԻՐ ՀԵՏԱՊՆԴԱԾ ԻՏԷԱԼՆ ՈՒ ՆՊԱՏԱԿԸ

Չափազանցութիւն չենք ընել երբ կ'ըսենք թէ Բարեգործականը «Հրաշագործ Միութիւն» մըն է: Հրաշքը թէ և աստուածային է, բայց մարդիկ ալ, շնորհիւ իրենց հոգեկան, մտային և ֆիզիքական կարողութեանց, կրնան հրաշքներ գործել: Անկարելի նկատուած ձեռնարկի մը յաջողութիւնը՝ կը նշանակէ հրաշք գործել: Ու գիտենք թէ մանաւանդ հաւաքական ուժը ի՞նչ հրաշքներ կը գործէ հոն՝ ուր անհատը պիտի անգործէր:

Բարեգործականը իր հիմնարկութենէն մինչև այսօր գլուխ հանած հսկայ ձեռնարկներով հրաշքներ գործած է իսկապէս և այդ պատճառաւ իր դերը մեր ազգին մէջ իրաւամբ նկատուած է նախախնամական:

Անիկա հայ իրականութեան մէջ գոյութիւն ունեցող դրականապէս օգտակար և ամէնէն ժողովրդանուէր ընկերակցութիւնն է, այլևս արմատ դրած հայ ժողովուրդի մէջ: Իր հազարաւոր անդամները, որոնց գլուխը կը զանուին վեհանձն բարերարներ, իրենց զոհարարութիւններովը ու նոյն իսկ ամենափոքր լուծմաներովը հրաշագործ բարիքներ սփռած են ամենուրեք, մեր Հայրենիքին մէջ թէ արտասահման:

Հայկ. Բարեգ. Ընդհ. Միութիւնը մեծ խեղճ մը կը հետապնդէ, Հայը հայ պահել և հայուն օգնել հայով, առանց օտարին ժամակցութեան: Ո՛չ միայն կ'օգնէ հայրենի հոգին կապուած հայուն, այլ և օտարութեան մէջ վտարանդի հայուն: Այդ խեղճը հիմնուած ըլլալով եղբայրական օգնութեան վրայ, առաւելապէս հայրենասիրական լայն հասկացողութեամբ մը, Բարեգործականը միակ կազմակերպութիւնն է որ կրցաւ անխորակաբար և միաբանութեան դրօշը բարձր բռնել և այդ դրօշին շուրջը համախմբել ամէն դասանիւթի, դասակարգի և դադափարի մարդիկ, այդ թէ կրնանք նոյն իսկ երախտ:

Եթէ անիկա կրցաւ պահել իր գոյութիւնը և հետզհետէ աւելի բարգաւաճ և զօրաւոր դառնալ, պատճառը իր հետապնդած իտէալին հաւատարիմ մնալն է: Անիկա դիտարկելով իր սպառնաց իր ուժերը, ընդհակառակը, յաջողեցաւ ազգասէր հայերու բարեբարութեանց շնորհիւ կազմել 800,000 անգլ. ոսկիի բազմազան դրամագլուխ մը, որուն մշտնջենական եկամուտները յաւերժօրէն կը յատկացուին բարենպաստակ ձեռնարկներու, և միևնույն ատեն այդքան դոմար մը ևս 30 տարուան միջոցին անիկա ծախսած է իբր ազգային նպաստ, ազգօգուտ հիմնարկութիւններով, իւրաքանչիւրը մէյ մէկ փառապանծ կոթող:

Միութեան կազմութեան շրջանին որոշ էր ու պարզ անոր նպատակը: Փզնել Հայաստանի հայ գիւղացիին, արօր և լծկան տալ անոր, որպէս զի իր ընտանիքին օրապահիկը ձարէ և ապագայ բարօրութիւնը ապահովէ տակաւ առ տակաւ: Վարժարաններ բանալ դաւառներու մէջ, հայ չքաւոր մանուկին ուսում և կրթութիւն տալու համար: Քաջալերել յառաջադէմ հայ ուսանողները որ բարձրագոյն ուսում և մասնագիտութիւն ձեռք բերելով վաղը օգտակար հանդիսանան իրենց համայնքին ու ծառայեն հայրենիքին: Մէկ խօսքով աշխատանքի դործնական միջոցներով բարելաւել հայ ժողովուրդի անտեսական վիճակը:

Բայց չարաբախտ դէպքերու բերումով և թրքահայաստանի ամայացումով, Բարեգործականը որոշ շրջանի մը համար ստիպուեցաւ չեղիլ իր անմիջական ծրագրէն և յարմարիլ օրուան պահանջներուն:

Պատերազմին և տարագրութեան պատճառաւ, չքաւոր գաղթականներու և հազարաւոր որբերու ահագին բազմութիւն մը կը սպասէր Հ. Բ. Ը. Միութեան անփոխարինելի օժանդակութեանց:

Եւ ստուգիւ, նախախնամական դեր կատարելու կոչուած այս պանծալի Միութիւնը ատենի մը համար կը վերածուէր փրկութեան և օգնութեան հսկայ բանակի մը, և ամէն բանէ առաջ հայ անհամար որբերը, մեր սրտի

հասորները և ազգին բեկորները որ բախտէն լքուած էին, կ'առնէր իր հայրական պաշտպանութեան տակ: Անոնք աւարինքով վայելցին Միութեան նիւթական և բարոյական հովանաւորութիւնը, մինչև որ իրենք ալ ինքնաբաւ դարձան:

Ըսինք արդէն որ Բարեգործականը իր էութեան ու խորքին մէջ աղքատախնամ կամ որբախնամ հաստատութիւն մը չէ: Անոր նպատակն ու կոչումը աւելի գաղափարական բարձրութիւն մը ունին, և առողջ սկզբունքներէ կը ներշնչուին: Անիկա սոսկական բարեգործութիւնն իսկ կը կատարէ հիմնական կերպով, որպէս ազգապահպանման հրաշակերտ աշխատանք մը: Երբ հայ չքաւոր մանուկներուն և գիւղացիներուն կ'ընծայէ ամէն գիւրութիւն, իր նպատակն է որ անոնք զարգանալով և յառաջ գիմելով մեր ազգին վաղուան ուժը կազմեն:

Բարեգործականի հետապնդած բարձր իտէալը կարելի է խտացնել հետեւեալ երկու բառերուն մէջ՝

ԱԶԳԱՊԱՀՊԱՆՈՒՄ ԵՒ ՀԱՅՐԵՆԱՇԻՆՈՒԹԻՒՆ

Ձեռքով ողորմութիւնը և սովորական հասարակ բարեգործութեան փոխարէն՝ տալ հայ ժողովուրդին բարոյական և մաւաւոր զարգացում, ընկերային և անտեսական բարգաւաճում:

Սխալ պիտի ըլլար նկատել Հ. Բ. Ը. Միութիւնը որպէս անհատական օգնութեան մարմին մը՝ որ պարտաւոր է բոլոր կարօտեալներուն օգնութեան հասնիլ:

Անոր իսկական կոչումը ողորմութիւն ընել չէ՝ այլ ընդհակառակը ողորմութիւնը ջնջել, այդ նուաստացումէն ազատել հայ ազգը և դարձնել ինքնաբաւ ու ինքնուստահ:

Բարեգործականի նպատակներուն մէջ գերազանց կերպով տիրող սգին ազգատիրութիւնն է, դործնական գեանի վրայ:

Ու այսպիսի սկզբունքներով և ձգտումներով օժտուած Միութիւն մը, որուն իտէալն ու նպատակն է նուիրագործել հայոց մէջ ԵՂՅԱՅՐՈՒԹԻՒՆԸ՝ շնորհիւ այն զօ-

բուժեան որ միութենէն կը լսուի, կատարելապէս արժանի է բուժանդակ հայութեան սիրտին և գուրգուրանքին:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Սովն եր տիրած խեղճ հայորդուն տընակը,
Հացի վերջին պատառն հատած եր արդեն,
Եւ յուսահատ՝ դիմումներէ դէս ու դէն,
Հեքն եր քաղուած սէւ մտածմանց յատակը:

— Վե՛ր կաց, քշուառ, վիշտի զաւակ,
Վանե՛ք քախիժդ անյուսութեան.
Շուտ կը հասնի քեզ երկնառափ
Ձեռքն Հայկական սուրբ Միութեան:

Սուգն եր տիրած խեղճ հայորդուն սրտիկը.
Չուլումի սուրն անպակաս եր գլխէն յար.
Դեռ նոր լծվարն էին տարեր բռնավար,
Չիկար նոյնիսկ սերմնցուի հատիկը:

— Վե՛ր կաց, քշուառ, հողի զաւակ,
Վանե՛ք սարսափդ բռնութեան.
Շուտ կը հասնի քեզ երկնառափ
Ձեռքն Հայկական սուրբ Միութեան:

Մութն եր պատած խեղճ հայորդուն նրազը,
Գեթ հուրն ուսման բոցավառէր իր հնոց.
Չի պակսէր գեթ մըտփի լոյսը իր տըղոց,
Որ չի մարեր ցեղին հաւատքն ու կրակը:

— Վե՛ր կաց, քշուառ, լոյսի զաւակ,
Վանե՛ք խաւարն տգիտութեան.
Շուտ կը հասնի քեզ երկնառափ
Ձեռքն Հայկական սուրբ Միութեան:

Գ. ԽԱՆՃԵԱՆ

ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆԸ

ԵՐ

ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆԸ

Անառարկելի է որ Հայկ. Բարեգ. Ընդհ. Միութիւնը առաջին օրէն իսկ ջանաց հաւատարիմ մնալ իր նախադրած ուղղութեան և ծրագրին: Եթէ սոսկ խնամատարական մարմնի մը նեղ սահմաններուն մէջ գործէր, պիտի չի կարենար դանել այն ընդարձակ ծաւալը զոր հայ ոչ մէկ կազմակերպութիւն գտած է տարիներէ ի վեր, և ոչ ալ կարող պիտի ըլլար, ըստանալ հանդամանքներու մէջ, ազդին ընծայել այն թանկագին ծառայութիւնները որոնցմով այդ Միութեան մէն մի անդամը և բարեկամը իրաւունք ունի հպարտանալու:

Դժբախտաբար, գահավիժող դէպքերը և հայ կեանքի փոթորկալից պայմանները պարտադրեցին որ ան յաճախ առաւելապէս նուիրուի ազդեակներու և ջարդերէն վերադարձներուն օգնութեան կենսական և անյետաձգելի գործին:

Այսպէս, հազիւ հիմնուած էր Միութիւնը, երբ Հայաստանի սովեակներու և Կովկասի արկածեալներուն նպաստի պահանջը ներկայացաւ: Անմիջապէս անոնց փութացուց իր եղբայրական առաջին օգնութիւնը: Ասոր կը յաջորդէր հեռաւոր և չքաւոր դպրոցներու և որբանոցներու օժանդակելու հարկադրանքը, ինչպէս Մուշի, Վանի և Խաբրերդի մէջ, որոնց օգնելով Բարեգործականը իր բուն նպատակին կը մօտենար:

Օսմանեան սահմանադրութեան շրջանին, հայկական կեանքը քիչ մը խաղաղեցաւ: Հալածանքի և թշուառութեան մղձաւանջը, արիւնի և աւերակներու պատկերը կարծես վերջ գտած էր: Միութեան ամբողջ ճիգը այլևս պիտի չի վառնուէր անօթիին և որբին պատառ մը հաց և լաթի կտոր մը տալու ապերախ գործին մէջ: Բայց, ափսոս, հազիւ թէ ազգաշինութեան ճամբուն մէջ Միութիւնը իր առաջին քայլերն անել սկսած էր, երբ ազա-

տութեան արշալոյսին հետ ինքզինքը կը գտնէր Կիլիկի-
եան ջարդերուն դէմ:

Ու, միշտ պատնէշին վրայ, անիկա առաջինը եղաւ
եղբայրական ձեռք կարկառելու: Ատանայի դեռ միացող
փլատակներուն մէջէն, հուրէ և սուրէ ձողսպրած հազա-
րաւոր աղէտաւնէրու:

Միութիւնը իսկոյն լծուեցաւ կազմակերպեալ դո-
ժանէտութեան մը: Ո՛չ միայն նպաստաւորեց կրթական
բազմաթիւ հաստատութիւններ, այլ հիմնեց Կիլիկիոյ
քաջերու բոյնին՝ Տէօրթ-Եօլի մէջ սրբանոց մը, Բէլլէկ-
ԵԱՆ անուանով, ի յարգանս վեհանձն հիմնադրին որ չէն-
քին կառուցման համար կարեւոր գումարներ նուիրեց:

Իսկ յաջորդաբար Հայաստանի սրտին վրայ, Վանի
մէջ Վարժապետանոց մը բացաւ, Միւֆարդինի մէջ Կեդր-
Բարձր. Նախակրթարան մը, ինչպէս նաեւ 37 նախնական
վարժարաններ, մեծ մասամբ թրքախօս, քրտախօս և արա-
բախօս գիւղերու մէջ: Այդ շրջանին անիկա վայելեց թան-
կազին օժանդակութիւնը Հայոց Միացեալ և Ազգանուէր
Հայուհեաց ընկերութեանց: Բաց աստի, Բարեգործականը
սերմնացուի, լծկան կենդանիի, մշակելի հողի և գործիք-
ներու հայթայթումով բազմաթիւ գեղջուկ համայնքնե-
րու օգնեց:

Այսպէսով քայլ առ քայլ կը մօտենար իր բուն ծը-
րագրին՝ արդարացնելով Միութեան անունը և համբաւը:
Եւ պէտք է խոստովանիլ թէ հայ ժողովուրդը սիրայօժար
փութկոտութեամբ արամադրեց իր բարոյական և նիւթա-
կան օժանդակութիւնները, այնպէս որ Բարեգործականի
անդամներուն թիւը որ առաջին տարիներու ընթացքին
718 էր, 1914 ին հասած էր արդէն 8,500 ի, իսկ մասնա-
ճիւղերուն թիւը 150 ի, աշխարհի ամէն անկիւններուն
մէջ:

Արտակարգ բարդաւաճում էր ասիկա: Կամաւոր զին-
ւորներու պէս խուռներամ կը միանային հայկական բա-
րեգործութեան այս բանակին և Միութիւնը կը դառնար
համազգային մեծ ընտանիք մը, որուն մէջ կը լսուէր,
ինչպէս մինչև այսօր ալ կը լսուի, համերաշխութեան գե-

ղեցիկ համերգ մը, քանզի հայկական միութեան շքեղ ե-
րադն էր որ հետզհետէ մարմին կ'առնէր: Մրրկաւ բաժ-
նուած ամբողջ հայութիւնը կը համախմբուէր Հ. Բ. Ը.
Միութեան դրօշին ներքեւ, Ազլանտեանէն մինչև Հընդ-
կաստան:

Հայկական նահանգներու «Բարենորոգումներ»ու
ծրագիրը երբ մեծ պետութեանց կողմէ ընդունուեցաւ,
Պօղոս Նուպար փաշա, որ անձամբ հետապնդած էր հայ-
կական դատը, հրապարակ հանեց յայտարարութիւն մը,
սրով Հ. Բ. Ը. Միութեան ուղղութիւնը նոր փուլի մը
մէջ կը մտնէր:

«Ապահովութեան վերահաստատումովը Հայաստանի
մէջ հողագործութիւնը նոր թռիչք մը պիտի առնէ: Միութեան
օժանդակութիւնը մեր գիւղացիներուն համար շատ
օգտակար պիտի կրնայ ըլլալ, թէ՛ հող, եղ, սերմնացու
և երկրագործական գործիք հայթայթելով անոնց, և թէ՛
գիւրացնելով կազմութիւնը հողագործական դրամատուն-
ներու և համագործակցականներու:»

Յանկարծ վրայ հասաւ ընդհանուր պատերազմը՝ որ
մեր ազգը պիտի տանէր անդունդին եզերքը: Դժո-
խային ծրագրի մը համաձայն թրքահայութիւնը բը-
նաջնջելու ձեռնարկուեցաւ: Մարդկային երեւակայութիւն-
ը կարող չէ ըմբռնել տարածութիւնը անհուն աղէտին որ
բղքակեց մեր ազգը: Դարերու ընթացքին անիկա այսպիսի
վայրագ հալածանքի և ջարդի չէր ենթարկուած: Շուրջ
մէկ միլիոն հայրենակիցներ զսփեցին ահուկի կոտո-
րածներու և ճանչցան աքսորի սարսափելի տաճարները,
այնպէս որ շատ քիչեր միայն վերապրեցան տարագրու-
թեան արհաւիրքներէն:

Հայ ազգին հետ, ընական է որ Բարեգործականն
ալ մեծապէս կրեց պատերազմին դժխեմ հակազդեցութիւն-
ները: Թուրքիոյ վաթսուս մասնաճիւղերը իրենց հինգ
հազար անդամներով քայքայուեցան ու փճացան, հայ՝ ա-
հատակութեան արեւնոս ճամբաներուն վրայ:

Մահուան ճիրաններէն հազիւ ազատուած հարիւր
հազարաւոր սրբերը, այրիները, ծերերը և թշուառ տարա-

գիրները փրկել, խնամել և պահել պէտք էր, ամէն զնով և նոյն իսկ անկարելիին դէմ:

Հոս է որ կը սկսի Հ. Բ. Ը. Միութեան նախախնամական դերը: Անմիջապէս կը կազմակերպէ ան Բօր - Սոցիալի հայկական զաղթավայրին մէջ, ուր ապաստանած էին ձէպէլ - Մուսայի քաջարի հայերը, օգնութեան զանազան հիմնարկներ, գլխաւորաբար «Միսուան» մանկապարտէզն ու վարժարանը, որուն երկուսն աշակերտութեան թիւը յետոյ 2,500 ի յանդեցաւ, որքանոց մը, այրիանոց մը, արհեստանոց մը և հանդերձատուն մը:

Ու երբ, նոյն իսկ գինադադարէն քիչ առաջ, գաշնակից բանակները սկսան ազատագրել Թուրքիոյ հայութեան բնկորները, Բարեգործականը առաջինը եղաւ կանոնաւորապէս իր անմիջական օգնութիւնները հասցնելու բնկորաւոր խլեակներուն կեանք տալով, և պահապան հրեշտակի պէս անոնց կեանքին վրայ գուրգուրալով: Ամէն ոք անոր դուռը ափ կ'առնէր, վստահ թէ անիկա միշտ բաց է աղէտահար հայուն առջև, հայ սրբին և հայ կնոջ առջև:

Ամէն տեղ, Պաղեստինի, Սաւրիոյ, Միջագետքի և յետոյ Կիլիկիոյ մէջ, այդ շրջանին իրարու ետեւ հիմնեց բազմաթիւ հաստատութիւններ, բարեգործութեան կոթողներ որ միշտ պիտի մնան Հ. Բ. Ը. Միութեան փառքի տիրոջները: Յիշենք գէթ առանց գլխաւորադոյնները.

Գահիրէի Կեդր. Միերանոց և Հանդերձատուն, Գամակոսի Հիւանդանոց և Ապաստանարան, Տէօրթ - Եօլի Բէլէկեան Որբանոց, Սիսուան Որբանոց և Հիւանդանոց, Մերսինի Որբանոց, Հիւանդանոց և Հանդերձատուն, Հաճընի Որբանոց և Հիւանդանոց, Ասահայի Արհեստանոց, Տարսոնի Գարմանատուն և Գործարան, Փիլիսի Ապաստանարան, Հալէպի Գաղթակայան, Ուրֆայի Որբանոց, Մուսուլի Որբանոց, Սաւէտիոյ Միսուան Նախակրթարաններ, և այլն:

Իւրաքանչիւրն ունի իր արմէքն ու պատմութիւնը զոր ամէն հայ պէտք է գիտնայ և գնահատէ, լրիւ ձանձնալու համար Հ. Բ. Ը. Միութիւնը:

ԻՐ ԴԵՐԸ ԱԶԳԱՊԱՀՊԱՆՈՒՄԻ ՏԵՍԱԿԷՏՈՎ

Հ. Բ. Ը. Միութեան կազմակերպութեան նախաշրջանին և գինադադարի առաջին տարիներուն, իր արդիւնաշատ գործունէութեան գլխաւոր նպատակակէտը եղաւ Թուրքիոյ բնագաւառը և հայրենի հողին կապուած հայութիւնը, որ դժբախտաբար պատերազմին հետեանքով արմատախիլ եղաւ: Անիկա չէր կրնար չի շարունակել իր քանիցս չարաչար ընդհատուած գործը և անսարքեր մնալ դէպի Թրքահայ բնկորները որ ապաստան դրած էին օտար երկիրներու մէջ, խղճալի պայմաններու տակ:

Մանաւանդ այն օրէն ի վեր, երբ Հայաստան մաս կազմելով համա-ոռոսական Միութեան, սկսաւ վայելել պետական խաղաղ և ներդաշնակ կեանք մը, չնորհիւ այն անփոխարինելի պաշտպանութեան որ իր լայն օժանդակութիւններով մեր հայրենի հողէն կը հեռացնէր սովի, արհաւիրքի և թշուառութեան ահաւոր մղձաւանջը, Հ. Բ. Ը. Միութիւնը կրցաւ իր ուշադրութիւնը կեդրոնացնել զաղութահայութեան վրայ:

Թէև Բարեգործականի գերագոյն նպատակն է Հայաստանը, որուն երբեք չի զլացաւ իր սրտագին օժանդակութիւնը, բայց գաղութներու մէջ ցանուցիր կէս միլիոն հայերու բազմադիմի կարիքները և կարօտութիւնները հրամայ գաղան պարտականութիւն կը դնէին Հ. Բ. Ը. Միութեան վրայ՝ օգնութիւններ կարգադրելու և դրական ձեռնարկներով գոհացում տալու անմիջական պահանջներուն: Անիկա այդ ուղղութեամբ 1920էն ի վեր հրաշալի գործունէութիւն մը ունեցաւ բոլոր մարդերուն մէջ:

Գաղութներուն մէջ թափառող վտարանդի հայութիւնը չ'ունի զրեթէ ուրիշ ապաւէն մը Բարեգործականէն դատ: Աղքատախնամ և Հայրենակցական կազմակերպութիւնները հազիւ թէ գաղութահայ ծով կարիքներու ան-

նշան մէկ յասին կը հասնին իրենց յոյժ անբաւական
միջոցներով: Ինչպէս սկիզբը, այսօր ալ թշուառութիւնը
համառաբած երևոյթ մը ստացած է, որովհետեւ շատ մը
երկիրներու մէջ աշխատանքի սեղմիչ օրէնքները օտա-
րական աշխատաւորներու հանդէպ խտտօրէն կը կիրառ-
կուին և այդ պատճառաւ մ'ը հայրենակիցները դործա-
ղրկութեան մասնուած ըլլալով, աչքերնին կը յառնն ի-
րենց միակ նեցուկներուն, Հայաստանին և Բարեգոր-
ծականին:

Հայաստան կարելիութեան սահմանին մէջ կը ջա-
նայ հաւաքել իր տարաբնակ զաւակները և ամփոփել իր
մայրական ծոցին մէջ, բայց բնակարանային կարելիութե-

Որբեր երեկ

թիւնները անգոր են մեծ չափով գլուխ հանելու այդ
ծրագիրը: Բազմահազար գաղթական հայեր ահնդէտ կը
սպասեն ներգաղթի փրկարար ազդանշանին:

Մինչ այդ, սակայն, անհամար չքաւոր ընտանիք-
ներ կը առաւապին, յաճախ պատառ մը հացի կարօտը քա-
շելով: Զրկանքներուն հետեւանքով հիւանդութիւններ և
մասնաւորապէս թոքախտը աւերներ կը գործէ երիտա-
սարդութեան մէջ: Մանուկներ, յաճախ մերկ և անօթի,

գուրկ են դպրացական դատաւարակութենէ: Ու, թըշ-
ուառութիւնը կ'ապականէ գաղթականին մաքուր բարո-
յականը և շատեր յաւատառութենէ կ'իջնան զանազան
փորձութեանց մէջ: Ուժացումը և այլասերումը կը կա-
տարեն իրենց քանդիչ գործը:

Ո՞վ նկատի պիտի առնէ համառաբած թշուառութեան
այս ահաւոր պատկերը:

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԸ, ՄԱՆՍԻՒԱՆԴ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԸ:

Ու մենք աչքալնիս կը տեսնենք թէ ինչպէս անոր
մասնաճիւղերը կը ջանան հասնիլ այդ կարօտութեանց

Որբեր այսօր

նուիրումի վեհ սգիով մը:

Ո՞րքան չքաւոր հայրեր, ո՞րքան դժբախտ այրիներ,
ո՞րքան խեղճ հիւանդներ պիտի ըսեն ձեզի թէ, ինչպէս
անցեալին մէջ աղէտներու եղբրական շրջանին, այսօր
ալ կը վայելեն Հ. Բ. Ը. Միութեան բարիքները, զա-
նազան ձեւերու տակ, սովորական նպաստներով, ինչպէս
ապրուստի միջոցներու հայթայթումով: Եթէ անոնք չէին
խօսին, քարերը պիտի խօսին: Բարեգործականը նպաս-

ապօք է աւելի քան 250,000 կարօտ հայրենակիցներու:

Մտէ՛ք Մերձաւոր Արեւելքի զաղութներու դպրոցներէն ներս և հարցուցէ՛ք զանոնք մաստակարարող մարմիններուն՝

— Զեր անձուկ միջոցներով ի՞նչպէս կը հաւասարակշռէ՞ք ձեր ելեմուտքը:

Ապահով և միակ պատասխան մը պիտի ստանաք.

— Բարեգործականը կ'օգնէ մեզի, մեր բացը գոցելով, ալլապէս փողոցները պէտք է թափառին այս անմեղ փոքրիկները:

Այս սփոփարար իրողութեան մէջ ամէն հայ պէտք է հպարտութեան և երախտադիտութեան զգացումով աւանդէ Հ. Բ. Ը. Միութեան նախախնամական զերը, երէկ, այսօր և վաղը:

Բարեգործականի Հայ Աւակերտութեան կենդանի պատկեր

ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԱԻԵՏԻՍԸ

Ի՞նչ հոգեզմայլ, ի՞նչ խանդակաք, տրտմանոյ՞

Սա բեկբեկուն հայ բնաբին ձայն բնոյ՞,

Հնչէ ծիծղուն ափունքներէն Նեղոսի՝

Մինչեւ փերն եփրատ, Զինան, Տիգրիսի:

Կուսանք հայոց, որք մանկունք,

Օ՛ն, սրբեցէ՛ք ձեր արցունք.

Հայն է հայուն միացեր՝

Ատելուքիւնն է մոռցեր:

Տե՛ս, ո՛վ Հայ մարդ, Մասեաց սարէն Տաւրոսին.

Կամաւ կապեր է միութեան ծիրանին.

Արիւն արցունք հեղեղներու բնոյնէն,

Հրեշտակն Հայոց կ'աւետէ մեզ երկնէն՝

Նծղեն ցրուած հեզ հայեր,

Զուլմին մորիկն է դադրեր,

Օ՛ն, ձեռք տուէ՛ք իրարու՝

Սուրբ Միութիւն ուխտելու:

Վերջին յոյսի նրազն հայոց ա՛խ առկայ՝

Եգիպտոսի աստղերուն տակն էր մարած.

Դարձեալ անկէ Հայ Միութեան նոր արեւ,

ձառագայթէ աւերներուն մեր վերել:

Հայ Յովսէփներն Եգիպտոս,

Յեղն իրենց չեն մոռցեր հոս.

Հայուն մարած օճախին

Զամբեն լոյս, լոյս կենսածին:

ՆԵՐՍԷՍ ԵՊԻՍԿ. ԴԱՆԻԷԼԵԱՆ

ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐԸ

ԵՒ

ՀԻՄՆԱՐԿՆԵՐԸ

Ըսինք որ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը իր ծրագրի ոգիին համաձայն հիմնական նպատակ ունի հայութեան մտաւարական և տնտեսական բարելաւումը: Բայց, որովհետեւ պատերազմին հետեւանքով հայ ազգին մեծ մասը հեռացաւ իր ծննդավայրէն և աշխարհիս չորս կողմը ցրուեցաւ, Բարեգործականը հարկադրուեցաւ բնագաւառէն հեռու շարունակել իր ազգանուէր գործունէութիւնը:

Ըսինք նաեւ որ իր բուն դաշար Հայրենիքն է՝ որ Արարատին յանկոյս կը վերականգնի աւերակներուն մէջէն, բայց, եթէ անիկա ունի հոգացող պաշտպան պետութիւն մը, ո՞վ պիտի մտածէր արատահմանի վտարանդի հայութեան մասին:

Բնազդաբար անուն մը կուգայ ամէն շրթունքի վըրայ՝ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԸ:

Կարծես նախախնամութիւնը հիմնած ըլլար զայն: Անիկա չէր կրնար լքել դժբախտ դաղթականը՝ որ օտար երկիրներու մէջ իր հացը ճարելու և գլուխը տեղ մը հանգչեցնելու հետամուտ է ամենամեծ դժուարութիւններով:

Գաղթական հայը անհամբեր կը սպասէ որ Հայաստան տանին զինքը, Աւետեա՛ց Երկիրը, զոր հայ բանաստեղծները երգած են, երկիր՝ դաւաճողայր: Ո՛չ միայն հայրենասիրութեան զգացումը որ դեռ չէ մարած իր վերաւոր սիրտին մէջ, այլ և օտարութեան լուծն ու տընաւսական տաղնապը կը հարկադրեն զինքը որ ապաւէն փնտռէ իր հայրենի երկրին մէջ, հո՛ն ունենալ իր սեփական հողը, իր սեփական կեանքը:

Սակայն, մինչև որ այդ օրը հասնի, դաղթականը պիտի բոլրէ զրկանքի և առաւապանքի շրջան մը, վասնզի նեցուկի պէտքն ունի, առկալու համար:

Այդ նախախնամական ձեռքը Բարեգործականն է

Պարձեալ՝ որ, ինչպէս երէկ, այսօր ալ կը հասնի իր օժանդակութեան կարօտ հայրենակիցներուն, և անոնց կ'ընծայէ իր հոգատարութիւնը ու ուսում կը ջամբէ անոնց դաւակներուն, որպէսզի ամէն բանէ առաջ հայ մընա՛ն օտար աստղերու տակ ալ:

Կարելի չէ ամբողջութեամբ յիշել բոլոր ձեռնարկները և այլադան նպաստները, զոր Բարեգործականը կազմակերպած է իր նախաշրջանին և զինադադարէն ասօրին:

Համարօտ և արագ ակնարկ մը բուական պիտի ըլլայ ըմբռնելու համար անոր կատարած ազգային ընդարձակ գործին արժէքն ու կարեւորութիւնը:

1921 տարուան վերջը տեղի ունեցաւ Կիլիկիոյ պարպումը, ֆրանսական գրաւման զօրաբանակին կողմէ, նոր խուճապ և արտագաղթ պատճառելով հայ ժողովուրդին համար որ վայրկեան մը հաւատացած էր թէ իր պատմական բնագաւառին մէջ այլևս հաստատուած էր, ֆրանսական պաշտպանութեան տակ: Բարեգործականի հաստատութիւնները Պէյրութ փոխադրուեցան, և Կիլիկիան երեք Որբանոցներու սաները ամփոփուեցան Փէլէկեան - Սիւսեան երկսեռ Որբանոցներուն մէջ, որ մինչև 1932 պահեցին իրենց գոյութիւնը: Ասոնցմէ անկախաբար մինչև 1927 արդիւնաշատ շրջան մը բոլորեցին նաև Բարեգործականի Երուսաղէմի երկու մեծ Որբանոցները, Վասպուրական և Արարատեան:

Յիշատակութեան արժանի են նաև՝ Հալէպի Կիլիկեան Այնեասանոց - Որբանոցը, Ինքնօգնութեան Կայանը, Կանանց Կայանը, Գաղթատունը, Ապուրի Տունը, Աթէնքի, Բիրէայի և Միտիլլիի Դարմանատունները, Աթէնքի և Աեւլանիկի Կանանց Աշխատանոցները, Գահիրէի և Ադաքանդերի Որբունիներու Կայանները, Աեւլանիկի և Գաքինիայի սեփական վարժարանները, Սուրիոյ, Լիբանանի, Պաղեստինի, Միջագետքի, Յունաստանի և Պուրկարիոյ մէջ 120 նպաստընկալ և հովանաւորեալ վարժարաններ, Ֆրանսայի մէջ 10 հայերէնի դասարաններ, Պրիւսէի Նուպարեան Սաներու Հիմնադրութիւնը, Բարիզի

Նուպարեան Ուսանողական Տունը և Նուպարեան Մասկ-
նապարանը, Պէյրուի Բարեչէն և Կիւլլապաչէն թաղամա-
սերը, Պատրիարքարաններու վարկեր ու բազմազան նը-
պատընկալ հաստատութիւններ, յօգուտ կարօտեալներու
և աղէտեալներու նպաստադրամներ, ևն.:

Բայց, մասնաւոր, Բարեգործականի կրթական հիմ-
նադրութեանց մեծագոյնն է, շնորհիւ աղգային մեծ բա-
րերար Տ. Կարապետ Մեղգոնեանի աննախընթաց բարե-
գործութեան, Նիկոսիոյ Մեղգոնեան Կրթ. Հաստատու-
թիւնը, երկուստ ձեւարաններով և Արհեստանոցի ճիւ-
ղերով, ուր ձրիաբար կը պատասպարուին և կը դաստիա-
րակուին 300 սաներ, մեծ մասը որբեր:

Այժմ անոր կողքին հիմնուած է նաև Վարժապետա-
նոց մը, ուրիշ չըջանաւարտ եղող ուսանողները գլխա-
ւորաբար պիտի ծառայեն Հ. Բ. Ը. Միութեան Մերձա-
ւոր Արեւելքի վարժարաններուն մէջ:

Նպասրնկալ Մանկապարտէզի մը Շրջանուարները

Բարեգործականը այսպէս հագալով իր աղգակիցնե-
րուն մասաւոր և ֆէզիլըական սնունդը, գործնականապէս

կ'արդարացնէ իր գեղեցիկ նշանաբաններէն մէկը՝ անմա-
րանաստեղծ Պեշիքթաշլեանի սրտագրաւ խօսքը «Եղբայր
երեք մենք», զոր ամէն հայ պարսաւոր է աղօթքի մը պէս
կրկնել և յարգել:

Բարեգործութիւնը, այս յուզիչ և գուրգուրոտ նը-
շանաբանին տակ, կ'ըլլայ աւելի քան զնոյնութիւն մը,
որ պատիւ կը բերէ հայ ժողովուրդին՝ որուն կամքին և
գործին գեղեցկագոյն արտայայտութիւնն է Հ. Բ. Ը.
Միութիւնը:

Արդարեւ, անիկա կ'արդարացնէ նաև այն կարգա-
խօսը զոր սրբեգրած են իր հիմնադիրները, թէ «միու-
թիւնը զօրութիւն է», քանի որ վերջապէս միայն քանի
մը հազար անդամներու և քանի մը տասնեակ բարերար-
ներու համագործակցութեամբ կ'ըլլայ մ'չ միայն Միու-
թիւն մը կազմել, այլ զօրութիւն մը գոյացնել, քանի որ
այդ սահմանափակ ընկերակցութիւնն իսկ կ'ընայ ահա՝
մեծամեծ նշաշքներ գործել:

Այլ, պատճառաւ ամէն հայ պարսաւոր է աշխատիլ
որ այդ Միութիւնը աւենայ աւելի մեծ ծաւալում, որ-
պէս զի Ազգն ու Հայրենիքը օգտուին շատ աւելի մեծ
չափով:

ՈՐԲԱԽՆԱՄ ԵՒ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐԸ

Պատերազմէն վերջ, երբ հայ սրբերու անուէր բանակ մը կալոյ, Բարեգործականն էր, որ, Ամերիկեան Նպաստամատուցին հետ, պաշտպան կանգնեցաւ անոնց, ու ամէն տեղ բացաւ սրբանոցներ, կայաններ, արհեստանոցներ և վարժարաններ:

Աւելի քան քսան հազար սրբ և չքաւոր աղաք աշակերտներ եղած են Հ. Բ. Ը. Միութեան, որ ծախսած է անոնց համար 400 000 անգլ. ոսկիի պատկոտելի գումար մը, մինչև որ անոնք, կրթուած, մեծցած, ինքնաբաւ դասնալով՝ ընտանեկան լոյսեր կազմած են, մինչև վերջ վայելելով անոր հայրախնամ հոգաւորութիւնը:

Կարելի է ըսել որ Հայաստանի ներգաղթին հետ դուզընթացաբար, Միութեան դադութեան հայ գործունէութեան առանցքը կը կազմէ նոր սերունդի դաստիարակութեան մարդը, որովհետեւ արատաւանմանի մէջ հայ մանուկը ենթարկուած ըլլալով օտարացման, անիկա հայ պահելու և հայու զգացումով կրթելու գործը գերադասեցապէս ազգային գործ է, ազգապահպանումի մեծագոյն ստատրն է:

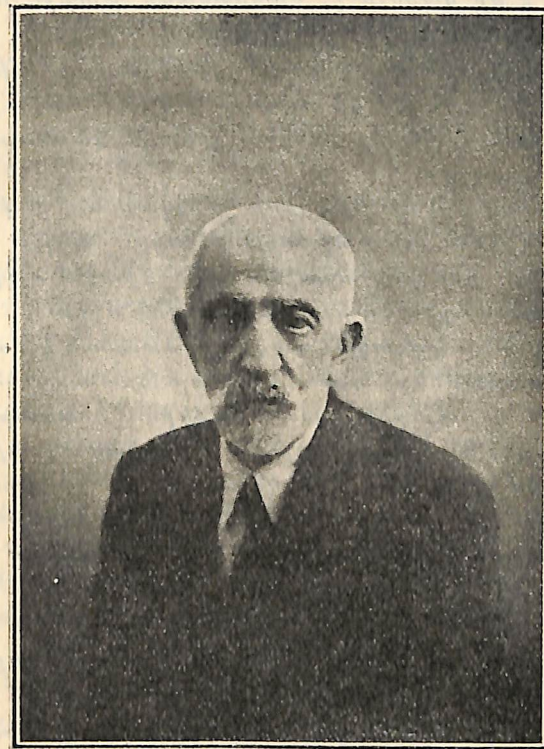
Եւ որովհետեւ հայութեան սպազան նոր սերունդն է, Բարեգործականը, Հայաստանի և դադութներու օգնութեան պահանջներուն կրցածին չափ գոհացում առլով հանդերձ, իր լաւագոյն հոգածութեան առարկայ ըրած է նոր սերունդը, նախակրթարանի հայ մանուկէն սկսելով հեռզհեռէ դեռահաս երիտասարդութիւնը, որ այսուհետեւ աւելի քան երբեք պիտի վայելէ մեր ազգին այդ մեծ Միութեան թանկագին պաշտպանութիւնը:

Այդ ուղղութեամբ արդէն անոր առաջին գործը և՛ դած էր դպրոց-սրբանոցներ բանալ պատերազմէն անմիջապէս վերջ:

Տխուր դէպքերու բերումով կը ստիպուէր ան ամէն բանէ առաջ հազարաւոր սրբերը պատսպարել և դաստիարակել:

Ու երբ այլևս լրացած նկատեց իր սրբախնամ սրբ-

բալի գործը, որ միակը պիտի բաւէր իրեն ապահովելու հազարաւոր երախտահատույց օգնականներ, Բարեգործականը հեռզհեռէ ձեռք առաւ դադութներու և մասնաւորաբար Մերձաւոր Արեւելքի կրթական ծրագիրը, նըպաստելով բազմաթիւ կարօտ վարժարաններու:

Տ. ԿԵՐԱՊԵՏ ՄԵԼԳՈՆԵԱՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԵԾ ԲԱՐԵՐԱՐ

Այսօր անիկա իր հովանիին տակ ունի հարիւր քսան վարժարաններ՝ որ կը գտնուին Սուրիոյ, Լիբանանի, Յունաստանի, Պուլկարիոյ, Պաղեստինի և Միջագետքի

մէջ: Անոնցմէ շատերը միմիայն Միութեան ծախքերովը կը հոգացուին, որպէս սեփական կամ հովանաւորեալ վարժարաններ:

Կարելի է ըսել թէ չկայ երկիր մը, ուր Միութիւնը հայ վարժարանի մը կամ կրթական ձեռնարկի մը օգնած չըլլայ: Այս մարդին մէջ իր օժանդակութիւնը ա՛յնքան ընդարձակ է որ կարելի չէ մանրամասն թուել: Ու այս օժանդակութիւնը կ'ընէ որոշ ծրագրով, միայն ու միայն հայ մանուկն առնմային առողջ դաստիարակութիւն մը աւելու համար, որպէս զի անիկա թէ՛ իր ազգութիւնը անվթար պահէ և թէ՛ իր ուսման շնորհիւ կարենայ մղել կեանքի պայքարը:

Այս տեսակէտով Կիպրոսի Մեղգոնեան Կրթական Հաստատութիւնն ու Վարժապետանոցը, որպէս հսկայ կրթարաններ, կու գան առաջին գծին վրայ և ազգին կը մատուցանեն անգնահատելի ծառայութիւն մը:

Միութիւնը զանազան տեղեր հաստատած է նաև հայերէնի դասարաններ, գլխաւորաբար Ֆրանսայի մէջ, և ձեռնարկած է հայերէն դասավերգերու հրատարակութեան, ինչպէս նաև ժողովրդային օգտակար գիտելիքներու, որ պիտի կազմեն Բարեգործականի Մասենաշարը:

Միութիւնը բարերարներու հիմնադրամներով համալսարանական և մասնագիտական ուսում առած է նաև բազմաթիւ սաներու՝ Նուպարեան, Գազազեան և Ալլահ-վերեան, որոնցմէ առաջինը առաջ տարուան ընթացքին աւելի քան 50 մասնագէտ վկայեալ սաներ ունեցած է, ամէնքն ալ գրաւորապէս յանձն առած ըլլալով իրենց բարձրագոյն ուսումը աւարտելէ վերջ ծառայել Հայրենիքին:

Մեծն Նուպարի փառքի կոթողներէն մին է «Մարի Նուպար» Ուսանողական տունը, Բարիզի մէջ, որ իր վաթսուս սենեակներով կը ծառայէ Բարիզ ապրող հայ ուսանողներու բնակութեան, չնչին վարձքի մը փոխարէն: Բարերարը հիմնադրամ մըն ալ յատկացուցած է, որպէս զի այս Տան մէջ հայերէնագիտութեան դաստիարակութիւններ կատարուին:

Իսկ Նուպարեան Մասենադարանը, նոյնպէս Բարիզի մէջ, արդէն իսկ ուշագրտու հիմնարկութիւն մը եղած է, որ հայ թէ օտար բանասէրներու և ընթերցողներու ուսումնասիրութեանց յարուրդ կու տայ և մտաւորականներու ժամադրաւայրը եղած է, ինչպէս նաև բանախօսութեանց համար լսարան մը:

Բայց վերջերս Հ. Բ. Ը. Միութիւնը, իր դաստիարակիչ գործունէութեան ասպարէզը աւելի ընդարձակելով, ծրագրեց վարժարանէն վերջ ևս հայ երիտասարդութեան ինքնազարգացումը կազմակերպել իր հովանիին ներքեւ, գոհացում աւելով անոր հոգեկան և ֆիզիքական պէտքերուն և ձգտումներուն:

Արդէն Ամերիկայի մէջ տարիներէ ի վեր առաջին քայլը յաջողապէս առնուած էր, Կրտսերաց Լիկաներու կազմակերպութեամբը: Հեղհեմտէ գաղութներու մէջ ալ կը կազմակերպուին Բարեգործականի կազմին Ներսիսա-սարգական Միութիւններ, որոնց մասնաւոր վարկեր կը յատկացնէ, զանոնք օժտելու համար հաւաքատեղիներով, բնութեցարաններով և մարզադաշտերով:

Այս բոլորը անոր համար որ հայ երիտասարդը արտասահմանի մէջ հայ մնայ, հայու պէս մտածէ ու զգայ, և պահէ իր ցեղային դիմագիծը:

Ու երբ Միութիւն մը իր ջանքերուն մեծ մասը ի սպաս կը դնէ նորահաս սերունդի մշակոյթին, զերազրապէս կատարած կ'ըլլայ իր ազգային ամէնէն արդիւնաւոր և փառաւոր պարտականութիւնը:

Ահա թէ ինչո՞ւ Ատլանտեանի միւս ծայրէն ազգասէր հայ մը ձայն բարձրացուց օր մը թէ՛ «հայը իր Բարեգործականով ինքնիրեն կը ծառայէ», իսկ Մայր. Արևելքէն հայրենաբաղձ ուրիշ հայ մը յայտարարեց թէ՛ «աջակցելով Հ. Բ. Ը. Միութեան, կը ծառայենք Մայր-Հայրենիքին»:

ԻՐ ԳՈՐԾՈՒՆԵՐԻ ԹԻՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Եթէ գաղութներու մէջ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը ըստանձնած էր ծանրահոգ աշխատանք մը, որ կը սպառէր իր ուժերուն մեծ մասը, առիկա երբեք արդեւ չէր պարտականութիւնները չի կատարէ նաև նորածագ Հայրենիքին մէջ, այդ ուղղութեամբ գերագոյն ճիգ մը ընելով: Բարեգործականը իսկապէս հաւատարիմ մնաց միայն և միւսին, չի լքեց վտարանդի հայութիւնը որ պէտք ունէր իր պաշտպանութեան և օժանդակութեանց, և անփոյթ չի գտնուեցաւ դէպի Հայաստան որուն վերաշինութեան գործին արամադրեց անվերապահօրէն իր ջանքերն ու միջոցները:

Այն օրէն ուր հայ ազգին դարաւոր երազը կ'իրականանար ու Հայաստան աւերակներու մէջէն կը վերականգնէր, և վշտահար հայութեան նայուածքը կը սեւեռուէր Արարատի ստորոտը, ուր բազմահոծ ժողովուրդ մը կը հրաշակերտէր Մայր-Հայրենիքի հոյառեօթի վերածնունդը, Հ. Բ. Ը. Միութեան առջև կը պարզուէր հայրենանուէր գործունէութեան նոր հորիզոն մը: 1920 թ. սկսաւ նախագծել իր յառաջիկայ ծրագիրը և իր եղբայրական օգնութիւնները ուղղել նաև դէպի Հայաստան:

Նախ և առաջ պատուիրակներ ղրկուեցան Միութեան կողմէ, տեղւոյն վրայ ուսումնասիրելու համար կարիքներն ու կարելիութիւնները, հայկ. կառավարութեան հետ հաստատելով փոխ-յարաբերութիւններ, որ հետզհետէ պիտի աային սքանչելի արդիւնքներ:

Հայրենասիրական խոր հաւատքով մը Միութեան բոլոր շարքերը լծուեցան հայրենաշինութեան ծրագրին, որ հետզհետէ ընդարձակուելով պիտի դառնայ անոր գործունէութեան իսկական կուռանը: Արդարեւ, հայրենի հողին վրայ միայն կարելի է տեսնել դրական և կենսական գործեր, և այդ տեսակէտով Հ. Բ. Ը. Միութեան վիճակաւ է շատ աւելի արդիւնաւոր և փառաւոր դեր մը:

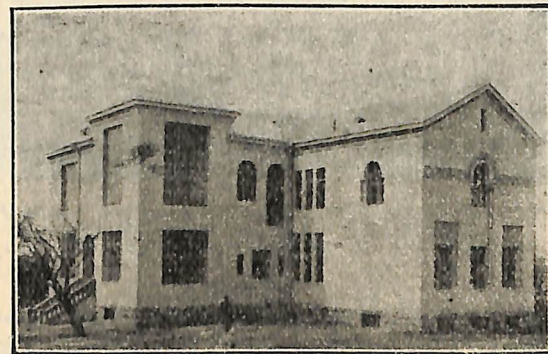
Թէև Միութեան ուղղորութիւնը կեդրոնացած էր գլխաւորաբար ներդադրին և նուազաբաշէնի վրայ, որպէս փրկարար և շինարար գոյգ ձեռնարկներ որ իրար կը լրացնէին, բայց և այնպէս ասկէ անկախաբար Բարեգործականը ո՛չ միայն Հայաստանի սիրտին վրայ կանգնեց օգտաշատ հիմնարկութիւններ, այլ նաև գաղան տնտեսական և մշակութային ձեռնարկներու սատարեց:

Իր գլխաւոր ձեռնարկներն են. —

1. 250 չափահաս և ինքնաբաւ որբերու Հայաստան փախադրուած, որուն յետագային յաջորդած են շուրջ 15,000 ներդադրողներու կարաւանները, գրեթէ միմիայն Հ. Բ. Ը. Միութեան ծախքովը:

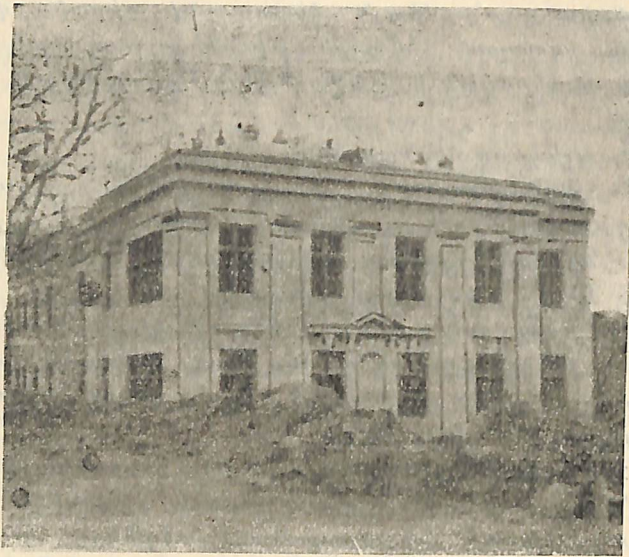
2. Կառուցուած Նոր Եւդակիոյ Վաղարշապատի կից, որ գաղութնայ առաջին աւանը եղաւ, և որուն յաջորդեց նուազաբաշէնը որ կոչուած է ըլլալու աւաններու մեծագոյնը և գեղեցկագոյնը:

3. Ազգային բարերար Կարապետ Մեղգոնեանի աննախընթաց նուիրատուութեան շնորհիւ, Միութիւնը կը նպաստէ Երևանի Համալսարանին, տարեկան կարեւոր վարկ մը արամադրելով, զոր Մեղգոնեան Ֆոնտի Ֆանձնա-ժողովը կ'օգտագործէ, հայադիւսական դասախօսութեանց, ուսումնասիրութեանց և հրատարակութեանց համար:

Մարի Նուպար Ակնաբուժարան

4. Պողոս Նուպար փաշայի հիմնադրամով Միութեան կողմէ կառուցուած «Մարի Նուպար» Ակնարութարանը, որ Երևանի մէջ հսկայապէս շէնք մըն է:

Դարունի Յակոբեան Մարմանը

5. Դարունի Յակոբեան Մայրանոցը նույնպէս Հ. Բ. Ը. Միութեան պատիւը աւելցնող փառաւոր հաստատութիւն մըն է, որ ամենամեծ ծառայութիւններ կը մատուցանէ հայ կիներու և նորածիններու:

6. «Նուպարեան Մրցանակ»ը յոգուա պետական Համալսարանի յաջողագոյն շրջանաւարտներուն:

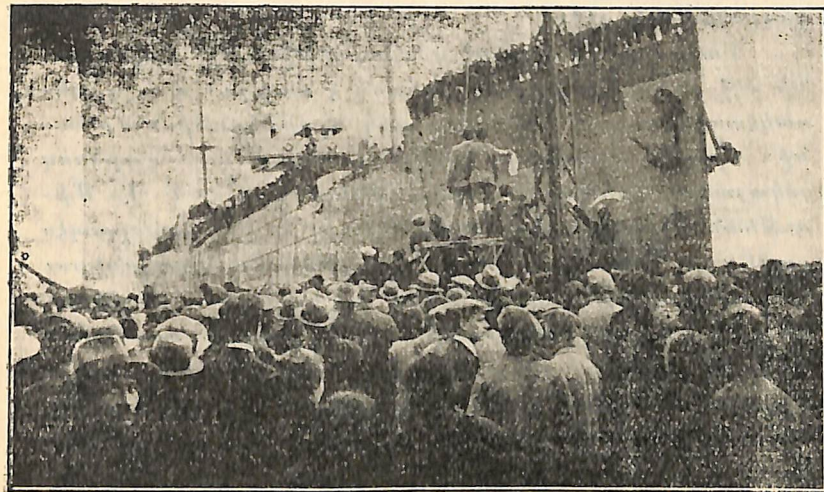
7. «Աւետ Սարգիս» կառաղարութարանն ալ Միութեան նախաձեռնութեամբ հաստատուած յասթէօնեան հիմնարկ մըն է, որ մեծ պակաս մը կը լրացնէ Հայաստանի մէջ:

8. «Բարեգործականի Տուն»ը, որ ի յիշատակ Պողոս Նուպար փաշայի Երևանի մէջ կառուցուեցաւ, գիտնականներու, բրոֆէսէօրներու և արուեստագէտներու բնա-

կութեան համար, և ուր կը գտնուի նաեւ Հ. Բ. Ը. Միութեան գրասենեակը և ներկայացուցիչը:

9. Միութեան արամադրած վարկերով կառուցուած են նաեւ գիւղային վարժարաններ, Ագարակի, Բլխերի, Շիրազալայի և Մարտունիի մէջ:

Բաց ի այս որոշ ձեռնարկներէն, Միութիւնը իր ծառայութիւնը միշտ սիրայօժար արամադրած է Հայաստանի կառավարութեան, որ ամէն առթիւ կ'արտայայտէ իր յարգանքն ու վստահութիւնը, պարբերաբար աւելորդ արամադրութեան առկա դէպքով զանազան վարկեր և իրեղէններ, գլխաւորաբար Շիրակի և Զանգեզուրի երկրաշարժէ աղէտեղներուն համար, ինչպէս զանազան գործիքներ հիւանդանոցներու համար:

Շոգեհար Սելանիկէն կը վեկնի դէպի Պարսւտ

Բայց այս ամէնքէն աւելի երկու համազգային և հայրենաշէն մեծ ձեռնարկներ կը կազմեն Միութեան գործին գլխաւոր առանցքը Հայաստանի մէջ՝ ՆԵՐՊԱՂԹ

և ՆՈՒՊԱՐԱՇԷՆ:

Գաղութներու մէջ տուայտող աստանդական հայուն համար, այն միջոցին մանաւանդ՝ երբ գործադրութեան և թշուառութեան մատնուած է, միա՛կ փրկութիւնը ան- երկբայօրէն Հայաստանի ներդադրին է: Այդ բացարձակ համոզումով է որ Բարեգործականը լծուած է այդ ծրու- գրին, զոր եռանդով կը հետապնդէ: Վերջին տարիներու ընթացքին 15000 աշխատաւորներ կարելի եղաւ Հայաս- տան փոխադրել, գլխաւորաբար Յունաստանէն, և այդ նպատակին համար Միութիւնը երբեք չի զլանար իր ամե- նալայն օժանդակութիւնը: Անոնք մեծ մասամբ հաստա- ուեցան Նուպարաշէնի և Հայրենակցական Միութիւննե- րու կողմէ կառուցուած ուրիշ աւաններու մէջ, (ինչպէս Նոր Արարկիր, Նոր Սեբաստիա, Նոր Մալթիա, ևն.), ինչպէս նաեւ շինարարական և ճարտարարուեստական կեդրոններու մէջ:

Բայց կայ չա՛տ լուրջ դժուարութիւն մը, Հայաստա- նի մէջ բնակարաններու պակասն է առիկա, և այդ տե- սակէտով Նուպարաշէնը բացառիկ նշանակութիւն մը ու- նի, որպէս ներդադր չի ընթացէ հնարաւոր դարձնող հսկայական ձեռնարկ: Անիկա հիմնուեցաւ Հ. Բ. Ը. Մի- ութեան Ամերիկայի անդամներուն և մասնաւորապէս բարերար Գարակէօղեան և Կիւլպէնկեան եղբայրներու նախաձեռնութեամբը, և Պօղոս Նուպար փաշայի մեծա- գումար նուիրատուութեամբը: Նուպարաշէն, որուն հա- մար Միութիւնը ցարդ ծախսած է 80000 անգլ. սսկի, Հայաստանի մէջ անոր փառքի կոթողը պիտի ըլլայ և յա-ւերժական յիշատակարանը մեծ Հայուն, որուն անունը կը կրէ: Արարաւի դիմացը, գեղեցիկ տեսարաններով, Նուպարաշէն ունի կլիմայի և հողի բացառիկ առաւելու- թիւններ: Արդիական սճով և յարմարութիւններով օժ- տուած գիւղաքաղաք մըն է գրեթէ, կապուած երևանի, որուն մաս կը կազմէ:

Հ. Բ. Ը. Միութեան մէն մի անդամը հպարտ է որչա- հայրենաշէն ձեռնարկներով, որովհետեւ տոտնց իր լու- մայովը մասնակցած ըլլալու սրտապնդիչ գիտակցութիւնն

ունի:

Հաւատարիմ իր բնաբանին «Հայը Հայով Հայուն համար», Բարեգործականը կ'ընէ ինչ որ կրնայ ընել իր միջոցներովը: Ո՞ր հայն է որ կը սիրէ իր Ազգը և իր Հայրենիքը, և պիտի մերժէ իր օժանդակութիւնը այդ համազգային Միութեան վարիչներուն և գործիչներուն:

Սիրե՛նք մեր Հայրենիքը հաւատքով և անոր ծա-ռայողներուն օգնենք եռանդով:

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

Հայրենի՛ք, երկիր դժբախտանքման,
 Հողը սրբազան ուր անմահ նախնիք
 Կերտեցին առնվին փառքն յաւերժական:
 Հայրենի՛ք, ցեղին դժբախտ ու կրնիք,
 Ծոցին մէջ պահած դարերու աւանդ:
 Գանձարա՛ն չըքեղ՝ կոթողն անցեալի՛
 Որ ժամանակին մէջէն յարաքանդ
 Կանգուն կը մնայ և անսպառակ:
 Հայրենի՛ք, պարտ՛րա թափուած արիւնով
 Նահատակներուն, ներսս դիւցազանց:
 Հողի պատառ մը, սակայն որուն քով
 Տիեզերքն անգամ փոքր է չափազանց:
 Հայրենի՛ք, մայրը ցեղին որ կ'ապրի,
 Յեղին որ, հպարտ, հայրենեաց համար
 Կը զգայ մեծութիւնն իր սիրոյն արի
 Եւ այդ սիրովը կ'ապրի դարէ դար:
 Գաղափար մը սուրբ, օծուած աղօթքով,
 Գաղափարներու աստուածն անմեկին,
 Որ քաջերուն ուժ կուտայ և կորով,
 Ու եղբայրութեան սէրը ամէնքին:
 Հայրենի՛ք, երկիր քաղցր ու ցանկալի,
 Սիրոյ վառարան, ուրտեղ կը փայլի
 Արեւն աւելի սաք և լուսաւոր:
 Գեղեցկագոյնը աշխարհի մէջտեղ,
 Ուր օդն է մաքուր և ջուրը պայծառ,
 Ուր ծաղիկները աւելի բուրեղ
 Եւ մարգերը զով են և միշտ դալար:
 Գիւղերուն շարքը, հովիտ ու պուրակ,
 Սարերն օդասուն, զըմբուխս և յակինթ,
 Հովիւին սրինգն էրգովը բարակ,
 Գեղջուկ աղջկանց խրմբապարն ու խինդ:
 Անկիւն մը հողի, ուր համեստ խրճիթ,
 Կը թուի պալատ՝ լոյսերու մէջ վառ:

Որուն աղբիւրներ շաւերսով վըճիտ
 Երջանիկ երգեր ունին անբազառ:
 Հայրենի՛ք, բառը բառէրւն մէջէն
 Վըճեմ և խորունկ, խորհուրդ մը կարծես
 Որուն մէջ կ'ապրին խորհուրդներն ամէն:
 Աստուծոյ օրհնեալ երկիրն իսկապէս:
 Զիկայ կեանքին մէջ, չիկայ լաւագոյն
 Քան եղեմն իսկ զոր մենք միշտ կ'երագենք,
 Զիկայ ծաղկաւէտ հանդրուան մը կամ լռյն,
 Քան հայրենիքը, անեղծ ու աննեղ:
 Հայրենիքը ուր հողին կը ձախրէ
 Եւ, օտարներուն լուծին սակ, վատա՛ւժ,
 Կարօտաբաղձը, խոցուած ցաւերէ,
 Կ'երագէ միայն հայրենիքն անուշ:
 Պանդուխտին ձամբուն վրայ տարագիր,
 Լուսարձակ փարոս, ըստփանքի չող,
 Վաղուան յոյսերուն անուրջն անձկալիք՝
 Վերադարձն որ մը դէպ հայրենի հող:
 Ամէն տեղ է ան, թէն հեռաւոր:
 Պատկեր մ'է շարժուն, յուշքերու դրոշմագ:
 Հողին պարուրող սեռիլ մը աղուոր,
 Հաւատքը անմեռ և սէրը աւագ:
 Հայրենի՛ք, ո՛վ որ իր կեանքին գինով
 Պըսակեց քու սէրդ, հազա՛ր երանի,
 Ընդհանրա՛ն ան փառքը անմահներու քով,
 Զի անմահութեան քու սէրդ կը տանի:
 Հայրենի՛ք, հո՛ն է դժբախտը մարդկան:
 Հայրենի՛ք, ա՛ն է իտէալը մեծ,
 Անոնք, հայրենի՛ք, որ քեզմով ինկան,
 Փառքեր են անմահ զոր քու սէրդ դարբնեց:

Վ. ՄԱԼԻՉԵԱՆ

ԻՆՉՈՒ ԱՄԷՆ ԱԶԳԱՍԷՐ ՀԱՅ ԿԸ ՍԻՐԷ Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Հարցուցէք հայ պատանիի մը թէ ինչո՞ւ կը սիրէ Հայաստանը:

Պահ մը պիտի չփութի անիկա. հարցումը տարօրինակ պիտի գանէ: Ո՞վ չի սիրեր Հայաստանը: Բայց ի՞նչ պէս բացատրել թէ ինչո՞ւ կը սիրէ ան: Հայ մանուկը, պատանին, երիտասարդը բնագլխաբար կը զգան սէր մը, խորունկ սէր մը, դէպի Հայրենիքը: Փիտեն թէ մեր նախահայրերուն երկիրն է Հայաստան, ուր անյիշատակ դարերէ ի վեր հայր ապրած, դիմագրած և աւած է: Ու այսպիսի նուիրական վայր մը մանուկը բնազդաբար կը սիրէ, ու կը սիրէ հաւատքի մը խանդավառութեամբը:

Եթէ ներելի ըլլար Հ. Բ. Ը. Միութիւնը նմանցնել Հայաստանի, որպէս անոր մանրանկարը, դարձեալ պիտի տեսնենք որ հայ աղան բնազդաբար կը սիրէ Բարեգործականը, կը սիրէ, որովհետեւ գիտէ որ անիկա հայ ազգին և հայ հայրենիքին ծառայող մեծ կազմակերպութիւն մըն է, ո՛չ թէ սոսկ բարեգործական, այլ գերադրապէս ազգասիրական խէչուով մը: Կը սիրէ, որովհետեւ կը զգայ թէ այդ Միութեան մասնակցին առարկան է հայ աղան, որուն մէջ կը տեսնէ հայ ազգի լուսաշող ապագան, որուն վրայ դրած է իր յոյսերը, և այդ պատճառաւ ո՛չ մէկ նիւթական զոհողութիւն կը զլանայ:

Փոյութիւնն չէ ունեցած հայ իրականութեան մէջ ազգակերտումի և մշակոյթի նուիրումը բարեգործական ընկերակցութիւն մը, որ, երեսուն տարի հայ ժողովուրդի բարօրութեան համար գործելէ յետոյ, ո՛չ միայն յաբառեալով ըլլայ, այլ և աւելի ամրապնդուած՝ դիմագրաւէ իր դէմը ցցուող բոլոր խոչընդոտներուն:

Փաղութանայութեան մէջ բազմաթիւ Միութիւններ կազմուած են, որ բարի և օգտակար առաջադրութիւններ ունին, որ առաւել կամ նուազ յաջողութեամբ կը շարունակեն իրենց գոյութիւնը: Բայց առաջին դիրք

միայն կուզայ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը՝ որուն հարեւրաւոր մասնաճիւղերը և բազմաճառար անդամները կը գտնուին աշխարհիս չորս ծայրերը, ուր որ ափ մը հայ կ'ապրի: Հայ աղան իր բնազդական յարասեւութեամբը չա՛տ լաւ կը զգայ թէ ի՞նչպէս Բարեգործականը կը ջանայ օգտակար ըլլալ հայութեան: Ինք չա՛տ լաւ գիտէ որ իրեն պէս հազարաւորներ այդ Միութեան շնորհիւ ուսում առնելով ինքնաբաւ դարձած են: Լսած և տեսած է թէ ո՛ւր որ կարիք մը կայ, ո՛ւր որ աղէտ մը կը հարուածէ հայ ժողովուրդը, Բարեգործականը առաջինը կ'ըլլայ անմիջապէս օգնութեան հասնելու, պահապան հրեշտակի պէս:

Բայց անիկա աւելի հպարտ և երախտապարտ կը զգայ ինքզինքը, տեսնելով մանաւանդ թէ իրեն նման հայ աղաց ուսման և դարգացման համար ի՞նչ ահագին զոհողութիւններ ըրած է և կ'ընէ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը, որպէս հայ մշակոյթի ջանակիրը ամէն տեղ լոյս փռելով:

Այս ամէնը իր սիրտին կը խօսի, քանզի կը խորհի նաեւ որ եթէ Բարեգործականը չըլլար, բազմաթիւ հայ մանուկներ և պատանիներ, զոր լախոր օտար երկիրներ նետած է, զրկուած պիտի ըլլային մատուր և հոգեկան վայելքներէ զոր ազգային առողջ դաստիարակութիւնը միայն կու տայ:

Ու անա թէ ի՞նչպէս երախտապիտական զգացումով առդարձած, հայ մանուկը և հայ երիտասարդը բնազդական սէր մը կը սածէ այս մեծ Միութեան հանդէպ:

Հայ աղան իր բոլոր ուժովը կը սիրէ ու պիտի սիրէ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը, որովհետեւ՝

Փաղութները Հայաստանի միացնող ամէնէն մաքուր և ամէնէն ամուր կամուրջն է ան:

Միութիւնը զօրութիւն է, և Հ. Բ. Ը. Միութիւնը ամէն հայու միջև սիրոյ և համերաշխութեան կապ մըն է:

Համազգային մեծ ընտանիք մըն է ան, որուն դուռը բաց է ամէն հայու առջև, առանց որեւէ խտրութեան:

Անիկա հայ ժողովուրդին ինքնօգնութեան չափանիշն է և փաստը անոր հղօք կամքին:

Մեր ազգին ամէնէն ժողովրդական և ամէնէն ժողո-

վերդանաւէր Միութիւնն է, համագործակցութեամբ դո-
րացած:

Անոր զեկը և վարչութիւնը յանձնուած է մեր ազ-
գին մէջ շատ ծանօթ, վստահելի և կարող անձերու, և
այդ պատճառով մեծ վստահութիւն կը վայելէ:

Անիկա պաշտպանն է հայ սրբերուն և մեկնասոր
հայ ուսանողին:

Անիկա խնամատարն է հայ թշուառին և հիւանդին:

Անիկա Հայաստանի վերաշինութեան գործաւորն է:

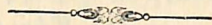
Անիկա բարեգործութիւնն իսկ է:

Անիկա աւելին է, ազգասիրութեան և հայրենաշի-
նութեան մեծագոյն ակոյցանը:

Ահա՛ թէ ինչու, հայ ազան կը սիրէ Հ. Բ. Բ. Միու-
թիւնը:

Ահա թէ ինչու հայ ազան վազը պիտի օգնէ Հ. Բ.
Բ. Միութեան, այսինքն հայ Ազգին և հայ Հայրենիքին:

Իմ գոտաւ բարեկամներս, սիրեցէ՛ք Հ. Բ. Բ. Մի-
ութիւնը, որովհետեւ միութիւնը գործութիւնն է, և հայ
ժողովուրդը միութեան պէտք ունի: Ձեր սուուցիչներէն
խնդրեցէ՛ք որ ձեզմով «Բարեգործականի Բջիջներ» կազ-
մեն: Եւ մանաւանդ խնդրեցէ՛ք ձեր հայրիկէն և մայրի-
կէն որ անդամակցին Հայոց Հրաշագործ Միութեան:

ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՈՒՒՏԸ

Միւսմն հմայիչ Նեղոսի ափանց
Յուպուց հայուն վիշտը անբափանց.

Ու հայն ապշեցաւ տեսիլքէն անլուր՝

Որ երկնեց Հայոց Միութիւնն հանուր

Բարեգործական, որ առջի օրէն

Ներշնչեց յոյսեր եւ սեր համօրէն:

Ալեգարդ Մասիս, Սիսուան սգանուն,

Սփոփուած ժպտիւ խորիստ բուրգերուն.

Կը յառին Հայուն նայուածքներ տըխուր

Դեպի փրկաւետ Միութիւնն հանուր

Բարեգործական, ձեռնարկ բանկազին՝

Նեցուկն աննկուն նահատակ Ազգին:

Մշակ, յուսալից՝ հողդ ալլելս հերկէ՛,

Եւ դու, որք անբախտ, անփոյթ ալ երգէ՛.

Կացե՛ք դուք պատմել աշխարհի ի լուր

Թե ունիք պաշտպան Միութիւնն հանուր

Բարեգործական, ձեռնարկ կենսաւետ՝

Ոյր կեցցեն սատար բարեբաւք յաւետ:

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՃԻՅԵՐՃԵԱՆ

ԲԱՐՁՐ ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆՆԵՐ

Հ. Բ. Լ. Միութեան երկար տարիներու ազգանուէր գործունէութիւնը ո՛չ միայն հայ ազնաւոր դէմքերու, այլ օտար անուանի անձերու իսկ հազուադէպ գնահատութեանց արժանացած է:

Այդ միահամուռ գնահատականները, որ փառքի հըսկայ կոթող մը կը կազմեն, արդէն լաւագոյն ապացոյցներն են այն թանկագին ծառայութեանց դուր ասո Միութիւնը մատուցած է, յաղթելով այն ամէն դժուարութեանց դուր գտած է իր ճամբուն վրայ, ներսէն թէ դուրսէն:

Կ'արժէ որ ամէն հայ կարդայ այդ մեծ մարդոց կարծիքները, որպէս զի անոնց պայծառ լոյսին տակ ինքն ալ իր կարգին ձանչնայ ու գնահատէ Բարեգործականը, հայուն սիրական Բարեգործականը:

Ասոնցմէ գէթ մի քանին միայն կ'արտադրենք հոս, ստորագծելով անոնց պատմական բարձր նշանակութիւնը:

* * *

«Մեր օրհնութիւնը Միութեանդ յարատեւութեան և բարգաւաճման համար, որ կը փութայ հեռաւոր Եգիպտոսէն իր բարոյական պարտականութիւնը կատարել իր կարօտ եղբայրներուն հանդէպ:»

Կաթողիկոս Խրիմեան Հայրիկ

«Մեր հայրապետական օրհնութեամբը լիաշուրթն գոհունակութիւն կը յայտնենք և կը գովենք Միութեանդ փոյթեռանդ գործունէութիւնը, մաղթելով Տիրոջմէ որ Բարեգործական հաստատութիւնը անսասան և հաստատուն պահէ, յօգուտ ազգիս և ի պարծանս Միութեանդ:»

Կաթողիկոս Մատթէոս Բ. Իգմիրլեան

«Բարեգործականը հայ սառնապակիք ազգին համար

Աստուածային իրական նախախնամութիւնն է: Ձեռ չափազանցեր եթէ ըսեմ՝ Աստուծոյ դթութեան և ողորմութեան իսկական մի պատկերն է: Որչափ որ այսօր Բարեգործականը աշխարհի ամէն անկիւններուն մէջ իր անդամներն ու մասնաճիւղերը ունի, չա՛տ աւելի սփոփարար պիտի ըլլար, եթէ ամէն հայ անդամ գրուէր և կամ աշակերտէր բարիք գործելու այդ մեծ դպրոցին:»

Սահակ Բ. Կիլիկիոյ Կաթողիկոս

«Եթէ հայ ժողովուրդը կ'ուզէ որ Հ. Բ. Լ. Միութիւնը իբրև նախախնամական կազմակերպութիւն մը մեր մէջ շարունակէ կատարել իր պաշտօնն ու պարտականութիւնը, մեր որբախնամ գործին մէջ և բարեգործական այլևայլ ուղղութեամբ, պէտք է որ իւրաքանչիւր ողջմիտ հայու նշանաբանն ըլլայ՝ ԶՕՐԱՅՆԵԼ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԸ:»

Բաբգեն Ա. Աթոռակից Կաթ. Կիլիկիոյ

«Մեր ամենաջերմ փափաքն է տեսնել այս Միութիւնը դարգացած և զօրացած ընդհանուր ազգին բարոյական և նիւթական ձեռնտուութեամբը, փառաւորուած արդիւնքներով համաձայն իր նպատակին և հանդիսացած ճշմարիտ սատար մը հայ ժողովուրդին՝ որ կը դիմադրուէ բազմատեսակ տառապանքներու:»

Նղիշէ Արքեպ. Գուրեան Պատրիարք Նուսադէմի

«Բարեգործականը մեր մէջ այն կազմակերպութիւնն է, ուր միշտ աւելի գործ եղած է քան խօսք:»

Թորգոմ Արք. Գուշակեան Պատրիարք Նուսադէմի

«Համոզուած եմ որ եթէ մեր ազգին մէջ միակ ձեռնարկ մը կայ, որ խոհեմութեամբ մտածուած, իմաստութեամբ կազմակերպուած և ուղղամտութեամբ գործադրուած ըլլայ, այն ալ Հ. Բ. Լ. Միութիւնն է:»

Մաղափա Արք. Օրմանեան Պատրիարք Կ. Պոլսոյ

«Պէտք չունիմ Հայութեան վրայ ծանրացող պարտականութիւնները յիշեցնելու: Պիտեմ որ կը բաւէ ամէն Հայու ազգասիրութեան կոչում ընել, որպէս զի իւրաքանչիւրը տայ ինչ որ կրնայ, և աւելի՛ն քան ինչ որ կրնայ:»

Պօղոս Նուպար

«Ուժ տանք Հ. Բ. Ը. Միութեան և ի վիճակի դնենք զայն աւելի ընդարձակ մասնակցութեամբ դարման հասցնել այն յարաճուն ազգային և կարեաց որ հետզհետէ կը բարդուին, կը լեռնանան և շուտափոյթ օգնութիւն կ'ազդակեն: Սերմանենք որ քաղենք:»

Տօք. Յ. Թիրխաբեան

«Հայոց Բարեգործական Ընդհանուր Միութիւնը եղական է իր տեսակին մէջ: Անոր ուժ տալու ամէնքս ալ պարտաւոր ենք: Ազգին համար բարոյական, մաւուր և տնտեսական յենարան մը գոյացնելու հեռաւեռ խորհուրդովն յղացուած է անիկա:»

Բիւզանդ Քեշեան

«Ուր որ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը իր ստքը դրած է, հոն այլևս մեզի ընելիք գործ չէ մնացած:»

Ամերիկեան Նիր Իսք Բըլիֆ

«Յանուն Նիր Իսթ Բըլիֆի կու գամ յայտնելու մեր անկեղծ գնահատութիւնը այն արժէքաւոր գործակցութեան համար, զոր մենք շարունակ վայելած ենք Հ. Բ. Ը. Միութեան կողմէ, և ի գիտութիւն Ձեզ կը հաղորդենք թէ առիկա մեծ խթան մը եղած է, մեր յարաս և մեծ ջանքերուն, լուծելու համար Մերձաւոր Արեւելքի կարօտ ժողովուրդին կարեւոր խնդիրը: Յանուն մեր միլիոնաւոր անդամներուն, կը յայտնենք մեր շնորհակալութիւնը Հ. Բ. Ը. Միութեան ծառայութիւններուն համար:»

Վ. Վիթրի

Նիր Իսք Բըլիֆի Ընդհ. Քարտուղար

«Որքեր պահելու և պատասխարելու ձեր գաղափարը հիանալի է, Հայկական դատին ամբողջ ապագան այս որբերէն կախեալ է: Առիթ ունեցած եմ Եգիպտոսի մէջ հիանալու թէ կազմակերպական ի՛նչ ոգիով կը կառավարէք ձեր ընկերութիւնը, յետոյ Կիլիկիոյ մէջ ալ հաստատած եմ թէ ի՛նչքան ձեր գործն ու գործունէութիւնը օգտակար են երկրին:»

ԶՕՐ. ՊՐԷՄՈՆ

Ընդհանուր վարիչ Կիլիկիոյ

«Իբրեւ Ամերիկացի, չեմ կրնար հաւատալ որ ունէ ազգասէր հայ Հ. Բ. Ը. Միութեան անդամ եղած չըլլայ: Եւ եթէ ես քարոզիչ մը ըլլայի, կոչ պիտի ընէի ձեզի որ անդամ գրուիք անմիջապէս, քանզի Բարեգործականին դերը չա՛տ մեծ է:»

ՏՕՔԹ. ՄԷՔԱԼԸՄ

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ ՄԵԾ ԴԷՄՔԵՐԸ

„Մեծ եմ միայն այն հոգիները որ գիտեն քե ինչ
մեծ վեհուքիւն կայ բարեգործութեան մէջ:“

ՍՈՓՈԿԼԷՍ

Անտարակոյս, Հ. Բ. Ը. Միութիւնը իր յարատեւութիւնը և յաջողութիւնը կը պարտի ա՛յն մեծ և վեհուգի անձերուն՝ որ հաւատքով և խոր գիտակցութեամբ հիմնեցին և վարեցին այս համազօրային կազմակերպութիւնը, և իրենց վեհանձն նուիրատուութիւններով և կտակներով օժտեցին անիկա, անոր գոյութիւնը և գործունէութիւնը յաւերժօրէն դնելով հաստատուն գեանի վրայ:

Կարելի չէ մի առ մի յիշել անունները Միութեան բոլոր վեթերաններուն որ անոր պատուոյ լեզէսնը կը կազմեն, և որոնց զմայլելի անձնութեան և զոհաբերութեանց շնորհիւ անիկա կրցաւ երեսուն տարի կանգուն մնալ, հեռզնաէ ընդարձակուելով և բարգաւաճելով:

Անոնցմէ ոմանք անդարձ մեկնած են այս աշխարհէն, բայց անոնք անմահներու նման կ'ապրին ու պիտի ապրին երախտագէտ վերապրողներու սրտին մէջ: Օրհնեա՛լ ըլլայ անոնց յիշատակը: Շատերը, տակաւին պատնէշին վրայ, սրտեռանդ կը շարունակեն սկսուած հոյակապ գործը, բծախնդրօրէն հաւատարիմ մնալով իրենց կտակուած աւանդութեանց:

Հ. Բ. Ը. Միութեան Հիմն. Կանոնադրին համաձայն, ի նշան գնահատման և երախտագիտութեան Բարերար Անդամ նշանակուած են 64 մեծարելի վեթերաններ, իսկ 87 Պատուոյ Անդամներ, ոմանք իրենց մատուցած թանկագին ծառայութեանց, փոխարէն, և ոմանք ալ իրենց ընծայաբերած կարեւոր նուիրատուութեանց կամ կտակներուն առթիւ: Գրեթէ ամէնքն ալ մեր ազգին մէջ բարձր դիրքերու և բարի համբաւի տիրացած ականաւոր հայեր են, որ իրենց անփոխարինելի վստահութեամբ և համակրանքովը պատուած են Հ. Բ. Ը. Միութիւնը:

Առաջին զծին վրայ կու գան երկու մեծանուն Անդամներ, երկուքն ալ էապէս ազգային անդուգական բարերարներ, մին՝ Պօղոս Նուպար փաշա, և միւսը՝ Կարապետ Մելիքեան որ իր ամբողջ հարստութիւնը (կէս միլիոն անգլ. ոսկի) Բարեգործականին նուիրեց իր կենդանութեանը, առաջինը 1931 ին և երկրորդը 1934 ին մեռած: Պէտք է անհետացող Բարերար Անդամներուն մէջ ջէն յիշատակել նաեւ Երուանդ Պէյ Աղաթօնը, որ բոլորապէս առաքեալ մը եղաւ մինչև իր մահը (1935), և Տիկ. Երանուհի Թադեոս փաշա Յակոբեանը որ իր միջոցաւ Միութեան կտակեց կարեւոր հիմնադրամներ:

Այս զընտրին մէջ անհրաժեշտ է նաեւ պատուոյ տեղ մը տալ ներկայ Կեդր. Վարչ. Ժողովին, որուն այժմ կեդրոնատեղին է Բարիկ, և իրեն անմիջական կարեւորագոյն գործակից եղող Եգիպտոսի և Ամերիկայի զոյգ Շըրջանակներուն Կեդր. Յանձնաժողովներուն: Ստորեւ կը դընենք ցուցակը անոնց անդամակցող յայտնի անձնաւորութեանց, մեծ մասամբ պաշտօնատարներ, առևտրականներ, մատուցողականներ, մասնագէտներ, որ ձեռք ձեռքի տուած, հաղուադիւտ համերաշխութեամբ և անձնութեան վրէժն Հ. Բ. Ը. Միութեան ընդարձակ գործերը:

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ. —

Զարեհ Նուպար Պէյ՝ նախագահ, Վսեմ. Գաբրիէլ Նորատունիկեան՝ պատ. փոխ-նախագահ, Տիգրան Ուան Քէլէկեան, Առաքել Նուպար Պէյ և Տ. Պ. Էսմէրեան՝ փոխ-նախագահներ, Տիարք Լ. Կիւմիշկերտան՝ գանձապետ, Վ. Մալէգեան՝ վարիչ-պատուիրակ, Արայ Արապեան, Բրոֆ. Մենաոր Բունիաթեան, Գ. Էսայեան, Տ. Կամսարական, Դ. Մարեան և Տ. Փիլիպպոսեան՝ վարիչ-անդամներ:

ԳԱՀԻՐԷԻ ՇՐՋԱՆ. ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ. —

Տիարք Ժ. Մաթոսեան՝ ատենապետ, Տօքթ. Պ. Սերովբեան և Ճանիկ Զադըր՝ փոխ-ատենապետ, Հրանդ Նասիպեան՝ գանձապետ, Տօքթ. Ն. Քէլէճեան՝ ատենա-

դպիր, Ն. Եագուպեան, Ե. Եագրճեան, Պ. Կիրակոսեան, Տ. Հաճնիկեան, Ա. Տրենց Մարգարեան և Լ. Քիրազեան՝ խորհրդական անդամներ:

ՆԻԻ ԵՈՐՔԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ.—

Տիարք Արշակ Գարակէօղեան՝ ատենապետ, Վեր. Խ. Պէննէեան՝ փոխ-ատենապետ, Յ. Կիւլպէնկեան՝ դանձապետ, Տ. Տիրասուրեան՝ ատենադպիր, Օր. Ալիս Ատանայեան, Տիարք Մ. Պալեօղեան, Յ. Փուշման և Տօքթ. Աւետիս Բէյ՝ խորհրդական անդամներ:

Ասոնցմէ դուրս մեծ թիւ մը կը կազմեն նաեւ աւելի քան 200 Մասնաճիւղերու, անհամար Յանձնախումբներու և Խնամակալութեանց, Տիկնանց Օժանդակներու և Կրասերաց Լիկաներու մէջ գործող և աչքի զարնող անձնաւորութիւնները, զոր դժուար պիտի ըլլայ հոս յիշատակել, նոյնիսկ մասամբ: Միայն պէտք է հիացումով վեր հանենք այն սխրալի բաժինը, զոր հայ կիներ իր աւանդական բարեսիրութեամբ ունեցած է Հ. Բ. Ը. Միութեան բարգաւաճումին մէջ, ստանձնելով գլխաւորաբար անոր օգնութեան կարգ մը ձեռնարկներու հողածութիւնը: Կարծէ որ Բարեգործականի բարերարներուն մէջէն յիշենք հայ իրական սեռի լաւագոյն ներկայացուցիչներէն՝ Տիկնայք Երանուհի Յակոբեան (Թագւոր փաշա), Մարի Նուպար փաշա, Կատարինէ Լիմոնճէլլի (Ծնեալ Եագուպ Արթին փաշա), Ազապի Շէրիաճեան Պէյ, Վերդինէ Աւետ Սարգիս, Թագուհի Ժանիկեան, Արուսեակ Տէր Զաքարեան, Աննա Զամիչ, Մէրի Մարտին, Մարքիզուհի Ինճի Վէնթուրի ձէնօրի, Կոմսուհի Եւա ա'Աբաքօթ, ևն:

Հայ մանուկը և հայ երիտասարդը պէտք է յարգանքով յիշեն Հ. Բ. Ը. Միութեան թանկագին ծառայութիւններ մատուցած և մատուցանող ազգասէր հայերը, որ իրենց անձնութեամբ և վեհանձնութեամբ բարեօրինակ հանդիսացած են նոր սերունդին:

Անոնք կատարեցին և դեռ կը կատարեն իրենց ազգային պարտականութիւնները, բայց նոր սերունդը պարտի: Նաեւիլ անոնց օրինակին և պատրաստուիլ հան-

ըային ծառայութեան, երբ վաղը կարգը դայ հայ գիտակից և հայրենասէր երիտասարդութեան, գործելու նոյն հաւատքով և եռանդով, բայց աւելի արդիական ու գործնական դրութեամբ մը, ինչպէս կը պահանջեն նոր ժամանակները:

Նկար Բարեգործականի Սանեռու:

ՊՕՂՈՍ ՆՈՒՊԱՐ

Մեծանուն հա՛յ, ազնուագարմ դու շառաւիղ Մեծ Հայուն,
Որ բուրգերու հովանիին տակ հանճարովն իր բեղուն —
Սփռեց բարիք՝ շուրերուն պէս պարգեւաբաշխ Նեղոսի,
Մահուանդ հանդէպ հայ սրտերէ դեռ վիշտ ու սուգ կը հոսի:

Փոքրիկ է ցեղդ, բայց մեծ է իր տառապանքը վիպական.
Այդ գերագոյն վեպէն կայծեր բռնկեցան հոգւոյդ մէջ,
Ու վառեցին հոն բու ցեղիդ կենսանորոգ հուրն անշեշ,
Յեղիդ՝ որուն երազեցիր կռել հաւատն ու ապագան:

Պօղոս Նուպար, յոյսի փառոս, իմաստութեան անմահ բուրմ,
Որ բուրվառիդ կնդրուկներուն քաղցր բոյրը սրսկեցիր՝
Ազատութեան, լոյսի կարօտ հայ սրտերուն խորն անխտիր,
Անոնց սուգը կը կաթի այժմ շիրմիդ վրայ ցողաբուրմ:

Վեհանճնութեան գերատիպար եւ ախոյեան բարութեան,
Որուն պայծառ ճակատն ունէր հանճարեղ ցոլքն հայ ցեղին,
Փարաւոնի երկիրը մեծ, Նուպարներու օրօրան,
Ազնիւ զարմիդ մէջ ողջունեց հայ անցեալին փառքը հին:

Թշուառութեան ալիքներուն դեմ ցցուող բուրք վիթխարի,
Անհուն գորով, անսահմանձսէր, խանդաղատանք, իդձ բարի,
Դու մշտահոս բարիքի ալ, հիմնադիր վեհ Միութեան՝
Որուն շուրին տակ որբն ու այրին, ցաւերն իրենց կը մոռնան:

Խաղաղութիւնն անխնկերուդ, օտար հողի սուրբ աւանդ,
Դու ցեղիդ մեծ տառապանքէն ծրնած փառքն իր մանաւանդ,
Դու Հայրիկին, Անդրանիկին նըման անմահ, ո՛վ Նուպար,
Հայաշխարհի սրտին վրայ կ'իշխէ հոգիդ վեհափառ:

ՄԵԾ ՀԱՅՐ

(ՊՕՂՈՍ ՆՈՒՊԱՐ)

Ճշմարիտ հայ եւ ազգասէր նկատուելու համար բաւարար է միայն սիրել հայն ու Հայաստանը: Անոնց համար պէտք է զոհողութիւն ընել, պէտք է աշխատիլ այլ լատիւրութեան ամէնէն վսեմ զգացումովը, որ է հայրենասիրութիւնը:

Կատարեալ մարդը կ'ըլլայ նաեւ ճշմարիտ հայ: Իսկ կատարեալ հայը իր ազգին օգտակար ըլլալու համար ոչ մէկ ջանք կը խնայ, ոչ մէկ զոհարեութիւն:

Զոհողութիւնը կ'ըլլայ նիւթական եւ բարոյական: Անոնք որ զրկուած են նիւթական լայն միջոցներէ՝ կարող են իրենց ազգին օգտակար հանդիսանալ բարոյապէս: Գրեթէ միաբնակ եւ բազմակրօն կարելի է սպասել հայրենիքի բարօրութեան: Բարոյական այնպիսի ծառայութիւններ եւ զոհողութիւններ կան, զոր դրամը չի կրնար փոխարինել, ինչպէս պարագաներ ալ կան ուր դրամը միայն կրնայ փրկել կայսութիւնը, բայց այն առեւտրային ալ ամէն պարտաճանաչ մարդ կրնայ իր համեստապէս ալ լուծանք տալ ինչպէս ազգային դանձառակին մէջ: Ինչպէս կաթիլներով գետը ծով կ'ըլլայ, այնպէս ալ լուծանքով միլիոններ կրնան հաւաքուիլ: Իրաւամբ Բարեգործականը նմանցուցած են աւագանի մը որ ունի ստացող եւ բաշխող ծորակներ, եւ ո՛րքան շատ ստանայ աւագանը, այնքան շատ կրնայ բաշխել մեր ազգին պէտքերուն համար, իսկ եթէ չստանայ՝ բաշխող ծորակները ոչինչ կրնան բաշխել:

Ո՛րքան բախտաւոր եւ որքան երախտագիտութեան արժանի է այն մարդը՝ որ իր բարոյական ուժերը նըւիրելէ վերջ իր նիւթական օժանդակութիւնն ալ կը արամազրէ ազգային կարօտութեանց:

Դարերու պատմութիւնը ցոյց կուտայ որ հայը՝ միշտ հալածուած, եղած է բարեգործ, միշտ սիրտբուխ՝ միշտ զոհարարող: Յեղափոխութիւնն ուր որ

աւանդական դարձած է: Հայը տուող է, մի՛շտ տուած է
ան, բայց առանց ուղղութեան, առանց նախընտրանքի,
և այդ պակասը լեցուցած է Հ. Բ. Լ. Միութիւնը իր
գործնական ծրագիրներովը որ իբր ուղեցոյց ծառայած
են բարեփոխութեան:

Սակայն պէտք է խոստովանիլ թէ բաղդատմամբ մեր
ազգին մէջ հաղուսագիւտ են այն հարուստները որ վերո-
յիշեալ բարեմասնութիւնները կը մարմնացնեն իրենց
վրայ:

Ընդհանրապէս դիտուած է որ հարուստի մը սիրտը
աղքատ կ'ըլլայ: Ընչաքաղցութեան և եռասիրութեան ո-
գին թոյլ չիտար անոր, կը զրկէ անիկա իր ազգին օգ-
նելու անփոխարինելի հաճոյքէն, բարեգործութեան առ-
թած կազմուրով երջանկութեան:

Բարեբախտաբար, թէև հաղուսագիւտ, բայց ունեցած
ենք նիւթական և բարոյական գոհաբերութեան վեհանձն
ողիով օժտուած բացառիկ դէմքեր, որոնց անունը ամէն
հայ օրհնութեամբ կը յիշէ:

Արդի հայ իրականութեան մեծագոյն բարեբախտե-
րէն մէկն է աներկբայօրէն Պօղոս Նուպար փաշա: Անիկա
զաւակն է մեծանուն Նուպար փաշայի, որ իր բար-
ձր ձիրքերուն և կարողութեան շնորհիւ քանիցս նա-
խարարապետ և անգամ մը Խորհրդակա Տեղակալ եղած է
Փարսեաններու երկրին մէջ:

Պօղոս Նուպար, իր բարեյիշատակ հօրը արժանաւոր
զաւակն էր: Անիկա համալսարան տեսած մեծ զարգացու-
մի տէր մատուցական մըն էր ամէն բանէ առաջ, և, ըն-
դունեալն օժտուած ըլլալով բարի և զգայուն սիրտով
մը, դժբախտներուն և տառապեալներուն համար միշտ
բարձր մտածում մը և վեհանձն ժէսթ մը ունեցած է:

Պօղոս Նուպար իր զգայուն սրտին հետ ունէր նաև
նիւթական լայն միջոցներ: Անիկա երկուքն ալ հաւա-
սաբապէս տրամադրեց իր հալածուած ու կեղեքուած ազ-
գին ձերբազատումին և իր թշուառ աղղակիցներուն բա-
րեւելումին:

Ամէն հայ գիտէ, թէ ի՞նչ հաւատքով և ոգևորու-

թեամբ հայկական դատին ախոյեանը հանդիսացաւ, եր-
կիցս որպէս նախագահը Ազգ. Պատուիրակութեան, և
քանիցս յաջողեցաւ իրականացնել մեր աղգային ծրա-
գիրները, մինչև որ աշխարհիս մեծերը վերջիվերջոյ
հայ ազգը լքեցին իր բախտին, բոլորովին անպաշտպան,
առտանգակ, ընչազուրկ և հայրենազուրկ:

Առաջին անգամ 1905 ին, երբ թրքահայաստանի գա-
ւառները հալածանքի տակ և չքաւորութեան մէջ կը տա-
ռապէին, երբ հայ գիւղացին անգոր էր իր արտը վարե-
լու կամ զաւակը կրթելու, հայրենիքէն հեռու գտնուող
այս ճշմարիտ Հայը, հակառակ որ օտար դաստիարակու-
թիւն մը ստացած էր, մտալիլուեցաւ և անոնց եղկելի
վիճակը բարւոքելու համար արմատական միջոցներ խոր-
հեցաւ:

Այս նպատակաւ անիկա 1906 թուականին Գահիրէի
մէջ հիմնեց Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Մի-
ութիւնը, որուն առաջին հիմնադրամը կազմելու համար
ինք և իր համախոհները կարևոր գումարներ նուիրե-
ցին առաջին օրն իսկ:

Աւելի քան բարեգործական, ազգակերտումի այս
հսկայ Միութիւնն է որ հետզհետէ աւելի ևս բարգաւաճ-
կապրի, որպէս ներկայ հայ ախուր իրականութեան ա-
մենէն գեղեցիկ և սրտապնդիչ երեւոյթը, որպէս հայ
ժողովուրդին կարողին և հաստատակամութեան ամենա-
հզօր ապացոյցը:

Պօղոս Նուպար ո՛չ միայն Բարեգործականի հայրը
եղաւ, այլ հայ ժողովուրդին որ անկեղծօրէն սիրեց ու
յարգեց այս անգուգական հայրենասէրը:

Որքան խելացի և ազդեցիկ, նոյնքան համեստ և
բարի այս մեծ Հայը գիտցաւ հաստատ հիմերու վրայ դը-
նել Հ. Բ. Լ. Միութիւնը, անոր ապահովելով բաղմա-
թիւ կառկներ և նուիրատուութիւններ, զոր իր շքեղ
օրինակին հետեւող պատուական հայեր կարծես իրարու
հետ մրցելով հետզհետէ վստահեցան: Այդ այլազան հիմ-
նադրամներու համագումարն է 800,000 անգլ. ոսկի (այ-
սինքն 4 միլիոն տօլար) ինչ որ, իբրեւ համազգային բա-

րեզորվածական դրամագլուխ աննախընթաց է մեր ազգային տարեգրութեանց մէջ, մանաւանդ երբ նկատի ունենանք որ նոյնքան գումար մը ևս Հ. Բ. Ը. Միութիւնը յատկացուցած է նպաստներու և բազմաթիւ ազգօգուտ ձեռնարկներու և հիմնարկներու, որով համագումարը կ'ըլլայ 8 միլիոն տօլարի պատկառելի հասոյթ մը:

Մասնաւորապէս նկատելի է որ այս մեծ Հայը համոզուած որ նոր սերունդին ազգային դաստիարակութեան շնորհիւ կարելի պիտի ըլլայ ազգապահպանութի կենսական գործը ապահովել, իր հիմնադրամներուն մեծագոյն մասը յատկացուց մշակութային ձեռնարկներու, որոնցմէ յիշենք Պրիւսէի Նուպարեան սաներու հիմնարկութիւնը, Փարիզի Նուպարեան մատենադարանը, Գահիրէի Գալուստեան վարժարանը, Հելիոքսի Նուպարեան վարժարանը, Երեւանի պետական համալսարանի մրցանակը:

Իր զեղեցիկ աւանդութեան հաւատարիմ գործակիցներ եղած են, իր զմայելի քոյրը Տիկ. Նոյեմի Գափամաճեան, ինչպէս և իր ազգասէր զաւակները որ Երեւանի մէջ կառուցին Բարեգործականի Տունը, զխոնականներու համար:

Հայաստանի կառավարութիւնը, զնահատելով Պօղոս Նուպար փաշայի հայրենասիրական զգացումները, բացառիկ պատիւն ըրաւ Հ. Բ. Ը. Միութեան ծրագրած աւանը յորջորջելով ՆՈՒՊԱՐԱՇԷՆ, ի յարգանս անոր հիմնադրին:

Նոր սերունդը ո՛րքան աւելի երախտագիտութեամբ պէտք է յարգէ յիշատակը այս մեծ բարերարին, որուն շնորհիւ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը այսօր հարիւրաւոր դըպրոցներու պաշտպան կանգնած է, աւելի քան 15000 երկսեռ աշակերտներու անձնային առողջ դաստիարակութիւնը, ինչպէս և համալսարանական ուսանողներու բարձրագոյն ուսումը ապահովելով, որպէս զի իբրեւ մասնագէտներ փայլուն ապագայի մը տիրանան, նախընտրելով Հայաստանի մէջ օգտակար քաղաքացիներ հանդիսանալ:

Մէկ խօսքով, Պօղոս Նուպար իր սիրաւ և քաղիւհաւասար կերպով նուիրեց ազգին: Հակառակ հայրենիքէն այնքան հեռու ապրելուն և նոյն իսկ հակառակ հազիւ քիչ մը հայերէն գիտնալուն, ան զգաց իր երակներուն մէջ աւելի ջերմօրէն հոսող հայ արիւնը և վառ մընաց միշտ իր մէջ ցեղային գիտակցութեան բարձր զգացումը:

Ահա՛ թէ ո՛ւր էր անոր մեծութիւնը:

Մեռաւ այս անմահ Հայը 1930 թուականին, ազգին ազատութիւնն ու երջանկութիւնը երազելով, այն ազատութիւնը որուն համար իր նիւթականին հետ զոհաբերեց նաեւ իր բովանդակ կորովն ու եռանդը: Բայց անոր անունը և բարի յիշատակը կ'ապրի և յաւէտ պիտի ապրի հայութեան երախտագէտ սրտին մէջ:

Թո՛ղ անիկա հայրենասիրութեան իբր օրինակ ծառայէ ամէն հայու:

ՊԱՇՏԵԼԻ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Անցան սուգի օրեր տխուր.
Կը հեռանան ամպերը սեւ.
Միութիւնը մի, ընդհանուր,
Նոր յոյս բերաւ կենսապարգեւ:

Կեցցե՛ք Բարեգործ Հայոց Միութիւն,
Թո՛ղ մխիթարուած հրնուի հայութիւն:

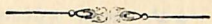
Զօրեղ հոգին զուտ Հայկական
Կեանք տուաւ այս մեծ Միութեան.
Զե՛, եղբայրներ, չը վհատինք.
Անցան անձրեւք, ջիւղ է երկինք:

Օրհնենք Միութեան անուն պաշտելի,
Թո՛ղ Հայուն սիրտը անով խնկարկի:

Օ՛հ Միութեան դրօշին տակ
Երգենք սիրոյ սուրբ յաղթանակ.
Եւ, ձեռք ձեռքի, եղբայրութեան
Կնքենք ուխտը նուիրական:

Տանք մեր սիրտը, տանք մեր կեանքը եւ քաւի,
Միութիւնն ըլլայ թո՛ղ ազգիս պսակ:

ԽՈՍՐՈՎ

ԲՆՈՒԹԵԱՆ ԶԱՅՐՈՅԹԸ

(Ի Բ Ա Վ Է Պ)

Յանկարծ երկիրը դղրդաց, դեռինը խլրտեցաւ,
կարծես դժոխքի խորէն սոսկալի ժխոր մը փրթաւ:

Մարդիկ ահաբեկ կը տատանէին և ի զո՛ւր կը ջա-
նային փախչիլ բնութեան զայրոյթէն:

Երկրաշա՛րժ . . . :

Ո՞վ կը յանդգնի վստահիլ իր քաջութեան, երբ հո-
ղըն իսկ ապահով կռուան մը չէ մարդուս ոտքին տակ:

Ու զանգակները ինքնին կը զօղանջեն, փլուզումի
ահազանգը հնչեցնելով:

Շուները կը կաղկանձեն, երախաները կը ճչան,
կիներ կ'աղաղակեն խռճապահար, մինչ աշխարհը կը շա-
րունակէ ինքն իր վրայ երերալ, տատանիլ, փլչելու
աստիճան:

Տուներ կը քանդուին, կղմինարներու և ապակի-
ներու դժոխանման ժխորը կը խառնուի փողոցներուն,
իսկ անդին, չարաղէտ դիպումածով բռնկած շէնքեր, ի-
րենց կարմիր բոցերով քաղաքի բնակչութեան սոսկումը
կ'աւելցնեն:

Մի քանի վայրկեանէն մարդկային բազմութեան
ալիք մը կը խուժէ, կը յորդի փողոցներուն մէջ: Ոչ ոք
կը համարձակի ետին դառնալ, տեսնելու համար իր ըն-
տանեկան օճախին քանդուիլը:

Ա՛յ յնքան մեծ է սոսկումը:

Բնութեան վիթխարի ուժն է որ շղթայազերծուե-
լով զինաթափ կ'ընէ մարդս: Հրդեհը կարելի է մարել,
պատերազմը կարելի է կասեցնել, բայց երկրաշարժը այն
տարերային ահուելի պոռթկումն է, որմէ կը դողան ան-
բան կարծուած անասուններն իսկ, և որուն դէմ մարդ-
կային կարողութիւնը հիւլէի մը արժէքն իսկ չունի:

Արհաւիրքի այս թոհուրոհին մէջ, երկրաշարժը յանկարծ դիշեր մը աւերակներու վերածեց փ. քաղաքին մեծ մասը:

Կիներու պոռչաւորքը, երախտներու լացը, երխա-սարգներու սարսափը վերջին դատաստանի մը պատկերը կը ներկայացնեն:

Այսպիսի անաւոր և սրտաձմիկ տեսարանի մը առջև մարդ արարածը, նոյն իսկ ամէնէն անհաւատը, բա՛ն մը միտայ կրնայ ընել իբրեւ դարման աղէտին:

Աղօթե՛լ . . . :

Աստուծոյ և ընտելեան հեղինակութիւնը միտող քանի՜ անձեր տեսնուեցան, որ մանուկի մը պէս կը սահմուկէին, և աղօթքի մը մունջ մը իրենց շրթներուն՝ կը պաղատէին երկինքին՝ խնայել իրենց կեանքին:

Ո՛րքան քաղցր է կեանքը:

Քաղցր է մանաւանդ՝ երբ անոր կը սպառնայ մահը:

* * *

Առաւօտ է:

Սմպատած երկինք մը՝ ուրկէ անձրեւը կը մաղուի բացօթեայ դիշերող մարդկային խլեակներուն վրայ: Բնութիւնը դեռ կը յամառի իր գայրոյթին մնացորդը թափել անոնց վրայ:

Հողը կ'երերայ միշտ: Ստորերկրեայ խուլ մոնչիւններ կը շարունակեն դեռ սանիքներ փուլ բերել:

Մոռ՛յլ վաղորդայն:

Ո՛ւր է արեւը, կենսատու և յուսադրիչ արեւը:

Բնութիւնը կարծես վրէժ ունեցած ըլլար կենդանի արարածներուն դէմ, փ. քաղաքի մարդոց դէմ:

Յեխերու մէջ տապալակող անմեղ երախտներ հաց կ'ուզեն հիմա, ու կը սարսռան, դողահար:

Հարուստն ու աղքատը գոնէ այլեւս հաւասար են իրարու, վասն զի դրամն իսկ անկարող է հաց ձարելու:

Ու այժմ հացի, տապտոտանի, դոյութեան պայքարը կը սկսի:

Քաղաքին մէջ ընդհատուած է աշխատանքի կենսա-րար գործը: Ամէն ոք ցնցումներու սարսափէն անարեւելի համարձակի շէնքերէն ներս մտնել՝ աշխատութիւնը վերսկսելու համար:

Եւ յիշաւի՜ հողը երբեմն կը շարժի դարձեալ, դե-րաններ կը ձարձառին, ու ամէնէն յանդուգն մարդիկ դուրս կը խուճապեն, սարսափահար:

Բայց սաղն ալ կը սպառնայ աղէտեալներուն: Անո-թութեան արհաւիրքն ալ սկսած է ծայր առլ:

* * *

Թշուառութիւնը կատարեալ է, լայց անոր չափ սաստիկ է հողեկան անձկութիւնը: Ո՞վ պիտի օգնէ այս բոլոր խեղճերուն, ո՞վ լոյս մը պիտի ցայտեցնէ այս մութ պատկերին վրայ:

Չիկա՞յ բարերար ձեռք մը այս խեղճերուն օգնու-թեան հասնող: Ո՞վ պիտի ապահովէ անոնց հացը, վաղ-ուան տապտոտանը, ո՞վ անոնց պիտի հայթայթէ նիւթա-կան միջոցներ, որպէս զի կարենան իրենց աշխատու-թեամբ և քրախնքով վերանորոգել իրենց կործանած տունը:

Ու մինչդեռ յուսահատութիւնը կը գալարէ իրենց սիրտերը, կը հատնի անա՛ նախախնամական բարերար ձեռքը, այն ձեռքը՝ որ միշտ առաջինը եղած է կարկառ-ուելու այն աղէտահարներուն որ օգնութեան պէտք ունին:

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԸ:

Փոքրիկները կը մպախն: Հայ մայրը օրհնութեան սրտադին մաղթանք մը կը թրթռացնէ իր շրթունքնե-րուն վրայ, իսկ գործաւոր հայրը երախտազիտական արցունքի կաթիլներ ունի իր աչքերուն մէջ:

Հացը առատօրէն կը բաշխուի Հ. Բ. Ը. Միութեան առաքեալներուն կողմէ: Վրաններ կը հաստատուին ան-միջապէս: Հեազհեա՜ շատերուն բնակարանները կը նո-րոգուին, ուրիշներ փոքրիկ դրամազուլի մը կը ստա-նան, գարծի մը ձեռնարկելու համար: Այլեւս ուրախու-

թեամբ կը խայտան դէմքերը, յաւատլից վաղուան համար:

Երախաներն իսկ կը զգան աչքառու փոփոխութիւնը իրենց կեանքին ու հետաքրքիր կը հարցնեն մայրիկին թէ Աստուած հայրիկը հասաւ օգնութեան:

— Այո՛, անուշիկ՝ զաւակներս: «Հայուն Աստուած Հայրիկ»ը՝ կը պատասխանէ մայրը, ակնարկելով «Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան»՝ որ իսկապէս իբրեւ աստուածային բարերար ձեռք օգնութեան հասաւ և մութ խրճիթները վերածեց ընտանեկան զուարթ ու շէնչող բոյներու:

* * *

Ո՛ր հայ տղան, ո՛ր հայը, ի՛նչ հասակի ալ ըլլայ, ինքզինքին պիտի ներէ անտարբեր գտնուիլ այսպիսի բարերար Միութեան մը հանդէպ՝ որ կեանք ու ժպիտ կը սփռէ իր շուրջը, որ միայն ու միայն բարեք ընելու վսեմ կոչումը սուի չարիքին դէմ, բոլոր չարիքներուն դէմ:

Իսկապէս Հրաշագործ Միութիւն:

«ԵՂԲԱՅՐ ԵՆՔ ՄԵՆՔ»

(ՈՐՐԵՐՈՒ ԿԵԱՆՔԷՆ)

Հազիւ վեց տարեկան էր Հայկ, երբ աքսորի արիւնտ ճամբուն վրայ կորսնցուց իր ծնողքին հետքը: Իր մօրը մէկ հափկն էր:

Բախտաւոր աստղի սակ ծնած, Հայկ մինչև այդ տարիքը ապրած էր հանգիստ ու երջանիկ: Աքսորը ցընցեց իր մանկական հոգին:

Շաբաթներով լացաւ անիկա, երբ արաքները խըլեցին զինքը իր ծնողքէն և տարին իրենց գիւղը:

Որքա՛ն տարբեր էր հոս աշխարհը՝ իր ճանչցած և ապրած աշխարհէն: Կեղտոտ խրճիթի մը չորս պատերուն մէջ, Հայկ վաղակին մէջ բանտարկուած փոքրիկ թըռչնիկի մը կը նմանէր:

Ո՛ւր էին իր մայրիկը, մեծ մայրը և հայրիկը, որ գիրկէ գիրկ և համբոյրէ համբոյր կը թոցնէին զինքը:

Ի՛նչո՞ւ զինքը բռնի հոս բերած էին մարդիկ:

Ի՛նչ կ'ուզէին իրմէ: Չարութի՞ւն մը ըրած էր արդեօք ակամայ ու զինքը պատժած էին, ինչպէս յաճախ կը սպառնար իրեն մայրիկը՝ երբ անառակութիւն մը ըրած ըլլար ատն մէջ: Որքա՛ն անգութ եղած էր ուրեմն մայրիկը:

Ափսո՛ս, իր մանկական ուղեղէն փրթող «ինչո՞ւ» ները պատասխան չունէին: Ճակատագիրը երբեմն այնքան անողոք է որ անմեղ մանկան իսկ բացատրութիւն չի տար:

Ու Հայկ, շաբաթներու սրտածմլիկ լաց ու կոծէ վերջ, կամաց կամաց սկսաւ ընտելանալ զինքը «որդեղրող» արաքներու սե ու դաժան դէմքերուն: Ի՛նչքան սղեղ էին անոնք և ի՛նչքան անսիրտ, Աստուած՝ իմ:

Բռունցքի ի՛նչ կոշա հարուածներ ստացած էր իր նոր հայրիկէն, աղբիւրէն ջուրը ուշացնելուն համար: Ինք բնաւ չէր յիշեր որ իր նախկին բարի հայրը զինքը ծեծած ըլլար այսպիսի չնչին յանցանքի մը համար:

Ո՞ւր էր միւս հայրիկը հիմա, ո՞ւր էր:

Խեղճ փոքրիկ: Կը տառապէր՝ իր զգացումներուն և մաքի նեղ սահմաններուն ներած չափով: Բայց օրըստօրէ կ'ըմբռնէր այլանդակ աշխարհն ու կեանքը՝ որուն մէջ կ'ապրէր այժմ ինքը, ճարահատ:

Ամիսները և տարիները ստիպեցին զինքը վարժըռել նոր կեանքին և նոր լեզուին: Հինը կամաց կամաց խոյս կուտար իր մանկական յիշողութենէն: Վառվռուն աչքերուն բոցը կը մարէր հեղհեղ և մորթին գոյնն իսկ կը փոխուէր, կիզիչ արեւին ճառագայթներուն տակ:

Համակերպութեան ոգին սկսած էր ծաւալել Հայկի ամբողջ էութեան մէջ:

Փոքրիկ մարդ մըն էր ա՛լ անիկա: Լեռներու կողին և դաշտերու տարածութեան վրայ ապրող հովիւ մը՝ որ ուսէն կախած էր մախաղ մը, իսկ ձեռքն ունէր ցուպ մը: Հովիւի ցուպը:

Դժբա՛խտ հայ տղայ:

Անշուք և կտրած սրինգ մը ձեռք ձգած էր, զոր կը հնչեցնէր երբեմն ու կ'ուրախանար:

Միայնութեան իր ընկերն էր սրինգը:

Այսպէս, չորս տարիէն աւելի անցաւ, մանկան մը համար ճակատագրական տարիներ՝ որ աւելցին ու սրբեցին անցեալի ամէն հետք երախային մատաղ յիշողութենէն:

Յաճախ, անծանօթ բառեր կու գային լեզուին տակ բնազդաբար:

Հա՛յրիկ, մա՛յրիկ, մե՛ծ մայր . . . :

Անծանօթ:

Ու կը սկսէր չարչարել իր փոքրիկ ուղեղը մտարեւելու համար թէ ուրկէ՞ կու գային այս բառերը. ի՞նչ էին անոնք. ո՞վ սորվեցուցեր էր իրեն:

Ու անատուններու նախիրին մէջ, տարուէ տարի, Հայկի բանականութիւնը, միաքը, զգացումները կը սկսէին բթանալ, թմրել ու չքանալ: Ինքն ալ կենդանական կեանք մը ապրելու կը վարժուէր:

* *

Երբ զինադադարէն վերջ ազատագրուեցաւ Հայկ ու սրբանոց դրուեցաւ, սկիզբը չկրցաւ հանդուրժել այս նոր կեանքին: Քանի անգամ փորձեց փախչիլ, բայց բռնի վար դրին զինքը:

Այս անգամ, չէք աղան փնտուց ազատ լեռներն ու դաշտերը, ոչխարներն ու կտրած սրինգը: Ինչո՞ւ անհանգիստ ըրին զինքը: Կատաղի ու վայրագ կորիւն մըն էր այժմ ու կը յարձակէր յաճախ իր ընկերներուն վրայ:

Լեռան կեանքի բնազդական հակումները կը պաշտօնէին զինքը յաճախ:

Բայց, աստուածային չնորձ օրէ օր կը կաթէր Հայկի ըմբոստ հոգիին վրայ: Երազէ արթնցածի պէս կը յիշէր շա՛տ հին կեանք մը: Երբ արար լեզուն սկսաւ պարտաւել և հայերէն կցկատուր բառերը մարմին առին իր լեզուին վրայ, Հայկ կը զգար թէ այս բառերուն անծանօթ չէր ինք:

Այլևս պատանի մըն էր անիկա: Որբանոցի երեք տարուան կեանքը վերադարձուցած էր զայն «Հայրիկ» ին ու «Մայրիկ» ին:

Բայց ո՞ւր էին անոնք: Սկսաւ լըջօրէն հետաքրքրուել իր անցեալով՝ որուն թանձր քողը կը պատէր հեղհեղ: Հայկ սրբանոցի իր ընկերոջ Արամի հետ մըտերմացած էր եղբօր մը պէս: Երկուքն ալ իրարու կը հարցնէին թէ ի՞նչ եղած էին իրենց ծնողքը:

Ու նորէն կը պատէր մտայնութիւնը անոնց պատանեկան անմեղ դէմքերը: Դպրոց - Որբանոցին մէջ հինգ հարիւր հոգիէն աւելի էին:

Հայկ և Արամ սարսափով կը հարցնէին իրարու թէ արդեօք բոլորն ալ հայր մայր չունէին: Ի՞նչ եղած էին անոնք:

Մաքի և ֆիզիքական հասունութեան առաջին քայլին մէջ, անոնք, այդ երկու հայորդիները, անցեալին մէջ կը նշմարէին եղերական սոսկալի դէպք մը, անաւոր եղերութիւն մը՝ որուն մէջ ապրած ըլլալու էին իրենք և իրենց ծնողքը անհետացած:

Ու կամաց կամաց անոնք իրարու կը պատմէին,

քաղցր ու ախուր մտերմութեամբ մը, իրենց կեանքի գրուագիւնը, կցկտուր յուշերով:

* * *

Որբանոցի Տնօրէնը սեւեր հագած շուարած կնոջ մը կ'ըսէր՝

— Մի յուսահատի՛ք, աիկի'ն, մեծ է նախախնամութեան զօրութիւնը: Կը հաւատամ որ պիտի գտնէք ձեր կորսնցուցած զաւակը:

— Ափսո՛ս, կը հառաչէր հէք կիներ հեծկտալով, գրեթէ բոլոր որբանոցները պաշտեցայ: Վերջին յոյսս հաս էր: Ամէն կազմ թափառեցայ բայց փոքրիկ Հայկս չկրցայ գտնել: Բազմայն կորսնցուցի զայն: Արաբներ առեանդեցին զինքը: Ամբողջ ութ տարի է որ կը փնտռեմ զաւակս:

Ու աիկին Սիրան կը հեկեկար անովերջ:

Վերջին դատարանն էր որ կը մոնէին փնտռելու համար Հայկը:

Հա՞յկ: Տնօրէնը սկսաւ մտաւորաբար:

Այդ անունով աշակերտ չկար դատարանին մէջ:

Իրողութիւնը այն է որ երբ Հայկ ազատագրուեցաւ արաբներու ձեռքէն, իր անունը չէր յիշեր ու որբախնամ մարմինը զինքը մկրտած էր «Ազատ» անունով:

Ու Տնօրէնը բախտին ապաւինելով վերջին դատարանը առաջնորդեց սրգեկոյս մայրը, որ, սաստիկ յուզմամբ և կարօտով լեցուած, կը դողար ամբողջ մարմինովը:

Հայկ - Ազատ իր որբ-եղբօր Արամի հետ կը խօսուրուէր:

Տիկին Սիրան, բոլոր աշակերտները մէկ ակնարկով դիտելու իր անհամբեր ձիւղին մէջ, պահ մը շուարեցաւ և բան մը չկրցաւ տեսնել: Բայց հետզհետէ իր պաղարիւնը դանելով սկսաւ մէկիկ մէկիկ դիտել ապառաջ աշակերտներուն դիմագիծերը, անոնց կը նայէր պիշ պիշ:

Ափսո՛ս, ի դուր էր իր փնտռումը:

Յուսահատարար նայեցաւ Տնօրէնին:

Բայց Տնօրէնը, որ տեղեակ էր Հայկի անուան պարագաներուն, ներշնչում մը ունեցաւ:

— Ազա՛տ, գոչեց անիկա Հայկին՝ որ ամէնէն հաւել նստարանին վրայ նստած էր, ոտքի ելի՛ր աղաս, քեզի բան մը պիտի հարցնեմ:

Ազատ ոտքի ելաւ և սկսաւ քիչ մը ամփոփ նայիլ Տնօրէնին և անծանօթ աիկնոջ:

Տիկին Սիրան մօտեցաւ Հայկին, ուժգին նայուածք մը նետեց անոր վրայ, պահ մը դամուած մնաց կեցած տեղը և յանկարծ ձիւ մը արձակելով, խոյացաւ Հայկի վրայ և զայն խենթի մը պէս գրկելով պոռաց:

— Զաւա՛կս, անուշի՛կ Հայկս:

Կորսուած գառը իր խանդակաթ մօր գրկին մէջն էր արդէն:

Ութ տարուան տառապալից կարօտ մը իր իրաւունքը կը ստանար:

Պահ մըն է այս, մայրական սիրոյ և երջանկութեան գերագոյն պահ մը՝ զոր գրչով նկարագրելը, նսեմացնել է զայն:

Այդ պահը կ'ապրուէի միայն:

Տիկին Սիրան իր զաւակը ճանչցած էր անոր սե ու բոցեղէն աչքերէն և ձախ աջտի վրայի պիսակէն:

Ուրախութենէն շլմորած մայրը կ'աճապարէր:

— Երթա՛նք, զաւակս, քեզի համար ամբողջ աշխարհը թափառեցայ:

Երթա՛նք . . . :

Հապա՛ Արա՞մը . . . :

Ու Հայկ, յուզուած, որքան մօրը կարօտի արցունքներէն, նոյնքան և Արամի եղբայրական քաղցր նայուածքէն՝

— Մայրի՛կ, մայրի՛կ, ըսաւ, չեմ կրնար Արամը միշտակ ձգել հոս:

— Արա՞մը:

— Այո՛, մայր, Արամին հետ ԵՂԲԱՅՐ ԵՆՔ ՄԵՆՎ, կ'ուզեմ որ ան ալ ընկերանայ մեզի:

Տիկին Սիրան գրկեց Արամն ալ, համբուրեց ու որ-

դեզրեց զայն:

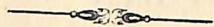
Ու երկու սիրուն զաւակներով բեռնաւորուած, եր-
ջանիկ մայրը դարձաւ Տնօրէնին և ըսաւ՝

— Պարոն, երախտապարտ եմ Հայոց Բարեգործական
Ընդհանուր Միութեան որ աշխարհիս մէջ միակ յոյսս եղող
զաւակս գերութենէ ազատագրեց, խնամեց եւ կրթեց տա-
րիներով, հազարաւոր որբերու հետ, եւ այժմ ինծի կը վե-
րադարձնէ զայն մարմնով եւ հոգիով դաստիարակելէ վերջ:

— Շնորհակալ եմք եւ ցման երախտապարտ Հայ Բա-
րեգործականին, *Կրկնեցին Հայկ-Ազատ և Արամ, և Տնօ-
րէնին ձեռքերը համբուրելէ վերջ, հրաժեշտի սիրազեղ
խօսքերով «մնաք բարո՛վ» ըսին իրենց ճակատագրի եղ-
բայրներուն, ու գացին իրենց մօր հետ ընտանեկան օ-
ճախներ շէնցնելու:*

Մինչ դասարանի սրբ աղօց ակօնջին մէջ դէռ կը
հնչէին Հայկ-Ազատի քաղցր բառերը՝

— «Եղբայր եմք մենք»:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՔԱՅԼԵՐԳ Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՓԱ՛ՌՔ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Աւետի՛ս, հայեր, ա՛լ սուգը մեկդի,
Նոր արեւ ծագեց մեր ազգին վերել:
Հայութիւնն ամբողջ կու տայ ձեռք ձեռքի՝
Հայկական Միութեան դրօշին ներքեւ:

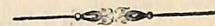
Հայեր, միանանք մեկ սիրտ մեկ հոգի՝
Ազգաշինութեան վրսեմ գործին շուրջ.
Մոռնալով վերքերն եւ ոխն երեկի,
Ժամ է որ բլլանք վաղուան աշալուրջ:

Հաւուստ ու աղփատ, անուս քե գիտուն,
Ներանք կանգնելու օճախը կործան,
Ներանք հիմնելու դպրոց, գործատուն,
Ներանք մըշակին տալ ցանք ու լծկան:

Նքէ նիշդ է որ Միութիւնն է միայն
Վերջին զօրութիւնն ազգիս քառուփանդ,
Մեկ սիրտ մեկ հոգի՝ փութանք Միութեան
Սուրբ գործին բերել մեր ուխտն ու եռանդ:

Վ. ՄԱԼԻՉԵԱՆ

ԾԱՆՈթ. — Սոյն պաշտօնական քայլերգը նուազա-
դրուած է յայտնի երաժշտագէտ Տ. Յ. Սինան-
եանի կողմէ:

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ

(ՅԱՆԹԵՋԻ)

Բարեգործական,
Անուն պատուական,
Որ մեկ փառոդ դար
Անդուլ անդադար,
Սփռեց անհամար
Բարիք մեզ համար:
Անո՛ր կը նային
Աղփատն ու այրին,
Ծարաւի ուսման
Որքերն աննման:
Այս զուտ հայկական
Վսեմ օգնութեան
Գործին սրբազան
Պետք է միանալ,
Իբրեւ պարտք աւագ,
Այրիին նման
Տալով ձեռք լուսան
Համեստ կամ լրման:
Ջանքերով յամառ
Ընելու համար
Բազմազան բարիք,
Պետք է որ փարիք
Բարեգործական
Հայրց Միութեան,
Որ քե Հայաստան
Եւ արտասահման
Կանգնեց բարութեան
Կորողներ տիտան:
Ձեզ ցոյց պիտի տան
Հայաստանի մեջ

Փարոսներ անշեջ
Ակնաբուծարան,
Ուր լոյս կ'ստանան
Աչքերը հիւանդ,
Եւ տուն արգաւանդ
Մայրանոցն անգին՝
Ուր անոք հայ կին
Կու տայ հայ զաւկին
Կեանքը քանկագին:
Իսկ Նուպարաշէն
Աւան հայաշէն,
Որ կանգնի ազատ,
Կայան հարազատ
Գաղթական հայուն,
Անոր յոյսն անհուն:
Մինչ արտասահման
Ապրող հայ տղան,
Շնորհիւ Հայկական
Այս մեծ Միութեան
Որ պահէ լրիւ
Դպրոցներ անքիւ,
Կ'ըլլայ մարդն արի
Վեհ գաղափարի
Որ սըրտով փար
Գործերու բարի:
Ուրեմն ամեն մարդ,
Ծեր, երիտասարդ,
Կիներ մանկամարդ,
Գունդագունդ բո՛ղ գան,
Ուժ տան Միութեան
ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ:

ՏԱՌԱԽԱՆ

Ա.

	Բ	Ա	Ռ
Հ	Ա	Յ	Ր
Ա	Ր	Ա	Մ
Յ	Ե	Ն	Ա
Ա	Գ	Ռ	Ա
Ս	Ո	Խ	Ա
Տ	Ր	Յ	Ա
Ա	Ծ	Ե	Լ
Ն	Ա	Խ	Ի
Կ	Ի	Ր	
Ա	Ր	Տ	
Ն	Ե	Տ	

Առաջին և երկրորդ նշանակեալն ուղղագիւղ կերպով
գէպի վար պիտի կարդաք երկու անբաժանելի, ներդաշ-
նակ և գեղեցիկ անուաները որ ամէն հայու սրտին կը
խօսին:

Բ.

Հ Ա Յ

Ա Ր Ի

Ե Ր Ա Զ Է

Հ Ա Յ Ր Ե Ն Ի

Ա Մ Ե Ն Ա Շ Ք Ե Ղ

Հ Ս Կ Ա Յ Տ Ի Տ Ա Ն Ը

Վեց բառերէ կազմուած այս ստղերուն մէջանդ եօթերորդ բառ մը ես կայ: Գտէ՛ք այդ բառը՝ որ անունն է գիրերէ չինուած այս պատկերին:

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՀԻՄՆ. ԿԱՆՈՆԱԳՐԷՆ ՔԱՂՈՒԱԾՔ

ՅՕԴՈՒԱԾ 1

Հայկական Բարեգ. Ընդ Հանուր Միութեան նըպաստին է՝

Ա. — Օթանդակել Հայ ժողովուրդին և իր հայրենիքին մտաւոր և բարոյական զարգացման:

Բ. — Օգնել անոնց նիւթական և անտեսական վիճակին բարեւաւման:

Գ. — Փաջաւերել սոյն արդիւնքները յառաջ բերելու ծառայող ամէն ձեռնարկ ու հրատարակութիւն:

Ընկերակցութիւնը մարդասիրական Հաստատութիւն մըն է. ու է քաղաքական կամ առեւտրական հանգամանք չունի: Այս պայմանը հիմնական է:

ՅՕԴՈՒԱԾ 6

Միութեան ամէն անգամ իր ընդունելութեան ժամանակ պարտաւոր է վճարել մուտքի տուրք մը և անդամավճար մը՝ որոնց քանակը ինք ազատ է որոշելու: Սակայն ոչ մէկ ատեն մուտքի տուրքը Զուիցերական երկու ֆրանքէ և ամսական անդամավճարը Զուիցերական մէկ ֆրանքէ պակաս չեն կրնար ըլլալ: Զանազան երկիրներ բնակող անդամներու համար սոյն գումարները պէտք է վերածուին միևնույն արժէքը ներկայացնող տեղական գրամներու:

ՅՕԴ-ՈՒԱԾ 7

Ա. — Բարերար Անդամի տիտղոսը կը տրուի
այն անձերուն՝ որ մէկ անգամէն առնուազն 25000
Զուիցերական ֆրանքի համարժէք նուիրատուու-
թիւն մը կ'ընեն Միութեան:

Բ. — Պատուոյ Անդամի տիտղոսը կը տրուի
այն անձերուն՝ որ մէկ անգամէն առնուազն 10000
Զուիցերական ֆրանքի համարժէք նուիրատուու-
թիւն մը կ'ընեն:

Գ. — Յկեանս Անդամի տիտղոսը կը տրուի
այն անձերուն՝ որ մէկ անգամէն առնուազն 5000
Զուիցերական ֆրանքի համարժէք մուտքի միան-
ուագ նուիրատուութիւն մը կ'ընեն:

Բաց աստի՛, Կեդր. Վարչ. Ժողովը կրնայ այդ
տիտղոսը տալ բոլոր այն անձերուն՝ որ բացառիկ
ծառայութիւններ կը մատուցանեն Միութեան:

<< Ազգային գրադարան

NL0218821

ՀԱՅԸ ՀԱՅՈՎ ՀԱՅՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Ազգային համերաշխության տեսակետով, Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միությանը այն միակ համազգային կազմակերպությունն է՝ ոչ ոք չունի դաշնամանքի, դասակարգի եւ հոսանքի Հայեր տնտեսական կրկնական գումար համագործակցության խաղաղ եւ մաքուր գետին վրա, նույնիսկ ոչ ոք համար ազգայնականությունիւ եւ հայրենաշինության այն բարձր նպատակներուն գործը կը հետապնդէ այս Միությանը:

ԽՈՒԹԻՒՆԸ ԶՈՐՈՒԹԻՒՆ Է

Անխտիւր առէն Հայ կրկնայ տնտեսական
Հ. Բ. Ը. Միության, վարկերով միանշանակ տուրք
վր (առնուազն 2 գոյնգերիական ֆրանք կամ
համարժեքը) եւ տնտեսական տնտեսական վար
(նույնազգայն 1 գոյնգերիական ֆրանք կամ հա-
մարժեքը):

Հիմն. կեդրոնատեղի — Լոզան
Վարչ. կեդրոնատեղի — Բարիզ

Union Générale Arménienne de Bienfaisance
11 Square Alboni, Paris 16

Գին՝ 12 յեշա կամ 3 ֆրան. ֆրանք: